

Carta ki'na nuu n-kidava'a Spalu nuu ñayiu Corinto

Kidava'a Spalu nuu ñayiu ñuu Corinto

¹ Mee-da kuu Spalu. N-kida Ianyuux xa n-ja'an ña'a Jesucristu mee-da xa ku kuu-da ñin se n-tunda'a-ia. Carta ya'a kidava'a-da xi'in ñani-ro Sóstenes. ² Kidava'a-da nuu mee-n ka kuu ñayiu ka jandixa Ianyuux ñuu nani Corinto. Xaxe'e xa ka kunduu-n xi'in Cristu Jesús, te n-kida Ianyuux xa ka kuu-n ñayiu ñin nuu mee-ia. Xá n-ja'an ña'a-ia mee-n xa ku kuu koio-n ñayiu ka kida xa juini mee-ia. Ntdaa ñuu ñuñayiu n-ja'an-ia ñayiu xa jandixa koio-i Xto'o-ro Jesucristu. Xto'o mee-i kuu-ia, te Xto'o mee-ro kuu-ia. ³ Na taxi Taa-ro Ianyuux xi'in Xto'o-ro Jesucristu xamani-ia nuu-n, te na kada-ia xa kutuu va'a koio-n.

Ntdaa kiu xia'an-da xa n-kuta'u-da nuu Ianyuux

⁴ Ntdaa kiu xia'an-da xa n-kuta'u-da nuu Ianyuux, xaxe'e mee-n. Hora n-ka jandixa-n Cristu Jesús, te n-taxi Ianyuux xamani-ia nuu-n, te xaxe'e xijan xia'an-da xa n-kuta'u-da nuu mee-ia. ⁵ Xaxe'e Cristu Jesús, kuu ná kuu xa n-ka nduu-n ñayiu kuika. Xá n-ka tñin xakuika Ianyuux. Kida-ia xa ka xian tnu'u-n tnu'u-ia nuu inka ñayiu, te kida-ia xa ka kutnuni ini-n tnu'u-ia. ⁶ N-ja'an ndaa-da xaxe'e Cristu nuu mee-n, te n-ka xeka va'a-n tnu'u-da. ⁷ Ña ka ndoñu'u ka-n ni ñin, chi xa n-ka tñin ntdaa xa n-taxi Ianyuux. Diko ni xndetu-n nakiu ndixi

Xto'o-ro Jesucristu, xa dande'a ña'a-ia mee-ia nuu mee-n. ⁸ Kada-ia xa kundee ini koio ka-n, xa jandixa na'i ka-n-ia nde na ndixi-ia, xa maxku dakuido datau-n anu-n kiu ndadandaa Xto'o-ro Jesucristu ntdaa xa io. ⁹ N-ja'an ña'a Ianyuux mee-n, xa kunduu koio-n xi'in Da'ya Yii-ia. Da'ya Yii-ia kuu Xto'o-ro Jesucristu. Ka kua'a-n xa koo koio-n confianza nuu Ianyuux, xa daxinokava-ia ntdaa xa n-kixe'e-ia.

Maxku jantna'a ka-n

¹⁰ Ñani-da ku'a-da, ka ja'an mee-n xa ka jandixa-n Xto'o-ro Jesucristu. Xijan kuu xa, xijan-da nuu-n xa iin nuu ja'an koio-n, ntdaa-n. Maxku jantna'a tnu'u-n, kutuu mani koio-n, iin-n xi'in inka-n. Na koo xa iin nuu kani ini koio-n, ntdaa-n. ¹¹ Ñani-da ku'a-da, du'a ja'an-da, xaxe'e xa n-ka kachitnuña'a ñayiu ve'e Cloé xa ka jantna'a tnu'u-n. ¹² Ja'an-da xa ka jantna'a tnu'u-n chi ja'an iin-n: “Kunduu mee-r xi'in Spalu”, te ja'an inka-n: “Kunduu mee-r xi'in Apolos.” Te inka-n ja'an: “Ko kunduu mee-r xi'in Spedru”, te inka-n: “Kunduu mee-r xi'in Cristu.” ¹³ Kuu ná kuu xa n-ka dakexio nuu tna'a-n Cristu. ¿N-xitakaa Spalu nuu curuxi xaxe'e-n a? ¿N-ka xendute-n xa kunduu koio-n xi'in Spalu a? Ña'a. ¹⁴ Xia'an-da xa n-kuta'u-da nuu Ianyuux xa mee-da, ña n-dajuendute ña'a-da ni iin-n. Diko ni se nani Crispo xi'in se nani Gayo n-dajuendute-da. ¹⁵ Xijan kuu xa, ñayo-n kua'a xa ja'an-n xa n-ka xendute-n xa kunduu-n xi'in mee-da. ¹⁶ Te diuni n-dajuendute-da ñayiu ve'e Estéfanos. Ña naja'an-da nux n-dajuendute ka-da inka ñayiu. ¹⁷ Ña n-tunda'a ña'a Cristu mee-da xa

dajuendute-da ñayiu, n-tunda'a ña'a-ia xa juña tnu'u-da tnu'u va'a-ia ñayiu. Ña n-tunda'a ña'a-ia, xa ja'an-da tnu'u ñin nuu xi'in tnu'u ka xani ini ñayiu. N-tunda'a ña'a-ia, xa juña tnu'u-da ñayiu xa n-xi'í Cristu nuu curuxi, xa ma kuú koio ñayiu xi'in kuechi-i.

Va'a na'a Ianyuux te va'a taxnuni-ia

¹⁸ Nuu ñayiu ji'in koio andea, xa kakune'e-da curuxi Cristu, kuu ná kuu xa ja'an-da tnu'u lilu. Ko mee-ro, ñayiu dakaku ña'a Ianyuux xa ma ji'in-ro andea, xa kakune'e-da curuxi Cristu, kuu xa ja'an-da xa xá n-kida Ianyuux xa ma kuú-ro xi'in kuechi-ro. ¹⁹ Nani ja'an tnu'u Ianyuux, dani kuu:

Danaa-r tnu'u se ka ja'an xa ka tu'a va'a-s.

Daxio-r tnu'u se ka xani ini xa va'a ka kutnuni ini-s.

²⁰ ¿Nde io se xani ini xa kutnuni ini-s? ¿Nde io se tu'a va'a? ¿Nde io se va'a ja'an tnu'u ka xani ini ñayiu ñuñayiu? Xá n-kida Ianyuux xa tnu'u lilu kuu ntdaa xa ka ja'an-s. ²¹ Va'a na'a Ianyuux xa ñatu xiniñu'u xa ka xani ini ñayiu, xa jini koio ñayiu Ianyuux. N-tna ini Ianyuux xa tunda'a ña'a-ia mee-da, xa juña tnu'u koio-da tnu'u mee-ia nuu ñayiu. Juini tnu'u mee-da kaa ná kaa tnu'u lilu nuu mee-i, ko xi'in tnu'u jan, dakaku Ianyuux ñayiu ka jandixa mee-ia, xa ma kuú koio-i xi'in kuechi-i.

²² Se Israel, ka juini-s xa jini-s milagru. Se ña ka kuu ñayiu Israel, se ka ja'an tnu'u griegu, xnduku-s se va'a ja'an xa ka xani ini ñayiu ñuñayiu. ²³ Ko mee-da, kachitnu'u koio-da Cristu, Ia n-xitakaa. Ñayiu Israel, ka kiti ini-i xaxe'e tnu'u-da. Ná kuu ñin toto ka'nu katuu ichi, xa jin ki'i-i te ndua ndeyu-i,

kuu tnu'u mee-da. Nuu ñayiu ña ka kuu ñayiu Israel, tnu'u mee-da kuu ná kuu tnu'u lilu. ²⁴ Ko ñayiu n-ja'an Ianyuux xa kunduu-i xi'in mee-ia, ka kutnuni ini-i tnu'u ja'an-da. Juini ka kuu-i ñayiu Israel, a ñayiu ña ka kuu ñayiu Israel, ko ka kutnuni ini-i xa n-xi'í Cristu xaxe'e mee-i. Ka kutnuni ini-i xa du'a n-dakaku Ianyuux mee-i, xa ma kuú-i xi'in kuechi-i. Ka kutnuni ini-i xa va'a na'a-ia te va'a taxnuni-ia nuu-i. ²⁵ Xa n-kida Ianyuux, kaa ná kaa xa lilu nuu ñayiu ñuñayiu, ko yo va'a ka xa n-kida mee-ia dada ntdaa xa ka xani ini mee-i. Nuu mee-i, kaa Ianyuux ná kaa la ña ndaku, ko yo ndaku ka mee-ia dada mee-i. ²⁶ Ñani-da, naja'an koio jundu kuu-n. Se tu'a va'a xa xani ini ñayiu ñuñayiu ña ka kuu-n. Ni se taxnuni nuu ñayiu ña ka kuu-n, ni se kuika ña ka kuu-n. Ko n-ja'an ña'a Ianyuux mee-n, xa kunduu koio mee-n xi'in mee-ia. ²⁷ N-kaxí-ia se kaa ná kaa se lilu nuu ñayiu ñuñayiu, xa kada-ia xa kujanuu koio se ñuñayiu nuu mee-ia. Ka xani ini-s xa se tu'a va'a ka kuu-s, ko kujanuu koio ka mee-s nuu Ianyuux. N-kaxí-ia se kaa ná kaa se ña ndaku nuu ñayiu ñuñayiu, xa kada-ia xa kujanuu koio se ñuñayiu nuu mee-ia. Se taxnuni nuu ñayiu ñuñayiu ka kuu-s, ko kujanuu koio-s nuu Ianyuux. ²⁸ N-kaxí-ia ñayiu kunda'u kukee, xi'in ñayiu ñatu xiniñu'u. Nde ñayiu ña tuu nax kuu, n-kaxí-ia. N-kaxí-ia mee-i, xa kada-ia xa se ka taxnuni nuu ñayiu ñuñayiu maxku ya'u ka ni ñn. ²⁹ Du'a n-kida-ia, xa ni ñn ñayiu ma kua'a xa najuen tnu'u-i mee-i nuu mee-ia. ³⁰ N-kida-ia xa kunduu koio mee-n xi'in Cristu Jesús. N-kida Jesucristu xa nduu-ro ñayiu ka xini Ianyuux. Xaxe'e xa xini Jesucristu Ianyuux, kida-ia xa xini mee-ro

Ianyuux. Xaxe'e Jesucristu, n-taxkanu ini ña'a Ianyuux mee-ro. N-kida Jesucristu xa kuu-ro ñayiu ñin nuu Ianyuux, te n-kida-ia xa juini-ro xa kada-ro xa juini Ianyuux. N-chiya'u Jesucristu kuechi-ro, te n-kida-ia xa xtuu libre-ro. ³¹ Xijan kuu xa, na koo ná ja'an tnu'u Ianyuux: “Ni ñin ñayiu ma kua'a xa ja'an va'a-i xaxe'e mee-i. Na ja'an va'a koio ñayiu xaxe'e Xto'o-ro Jesucristu.”

2

N-xitakaa Jesucristu nuu curuxi xaxe'e-ro

¹ Ñani-da ku'a-da, na n-xee-da ñuu-n xa juña tnu'u-da tnu'u va'a Ianyuux, ña n-ja'an-da tnu'u ndichi, ña n-ja'an-da xa ka xani ini ñayiu ñuñayiu. ² N-kachitnu'u-da Jesucristu. N-kachitnu'u-da xa n-xitakaa Jesucristu nuu curuxi, xaxe'e mee-ro. Ña n-juini-da xa kachitnu'u-da ni ñnka xa io. ³ Kiu ijan ña ndaku-da. N-yu'u-da te ni'i-da. ⁴ Ña n-kachitnu'u-da xa ka xani ini ñayiu ñuñayiu. Ña n-juini-da xa kueba ña'a va'a koio-n xaxe'e tnu'u mee-da. Ko n-ja'an-da tnu'u n-taxi Espíritu Ianyuux. Xi'in xa taxnuni Ianyuux, n-kachitnu'u-da tnu'u mee-ia nuu mee-n. ⁵ Chi ña n-juini-da xa jandixa koio-n meni tnu'u mee-da. N-juini-da xa dande'a ña'a Ianyuux xa taxnuni mee-ia nuu-n, te xijan jandixa koio-n Jesucristu.

Dande'a ña'a Espíritu Ianyuux ntdaa xa kida Ianyuux

⁶ Ka xian tnu'u-da tnu'u Ianyuux nuu ñayiu ka kua'a xa kutnuni ini-i tnu'u-ia. Ñatu ka ja'an-da xa ka xani ini ñayiu ñuñayiu, ñatu ka ja'an-da xa ka xani ini se kunxa'nu ka ñuñayiu. Chi vax ndi'i xa ka

xani ini ñayiu ñuñayiu, te vax ndi'i se kunxa'nu ka ñuñayiu. ⁷Tnu'u Ianyuux nuncas ma jin ndi'i, tnu'u mee-ia kuu xa ka xian tnu'u-da nuu ñayiu. Ná kuu ñn xa yiva'a kuu xa xani ini Ianyuux, ná kuu ñn xa na'i kuu. Antecas xa kua'a ntdaa xa io, xá daa, xá n-xani ini Ianyuux xa kada-ia xaxe'e mee-ro. N-kida-ia xa katakaa koio-s Cristu nuu curuxi, xa kutuu va'a mee-ro xi'in mee-ia. ⁸Xa'a kuu xa ñayo se kunxa'nu ka ñuñayiu n-ka kutnuni ini. Chi nux n-ka kutnuni ini-s n-kuu, te ma katakaa koio-s Xto'o-ro Jesús. Ia kunxa'nu ka nuu ntdaa xa io kuu Xto'o-ro Jesucristu. ⁹Ná ja'an tnu'u Ianyuux du'a kuu:

Kue'e io xa n-kida tu'a Ianyuux xa tñi koio ñayiu ka xemani-ia.

Ta jini ka nduchi nuu-ro ntdaa xa n-kida tu'a-ia xaxe'e-ro.

Ta tekú ka do'o-ro, ni ta kani ini ka anu-ro nax koo.

¹⁰N-kida Ianyuux xa n-dande'a ña'a Espíritu Ianyuux mee-ro ntdaa xa n-kida tu'a Ianyuux xaxe'e-ro. Chi kutnuni ini Espíritu Ianyuux ntdaa xa io. Nde xa na'i Ianyuux kutnuni ini Espíritu Ianyuux.

¹¹Xa xani ini ñn seyíi, ña kua'a xa kutnuni ini va'a inka seyíi. Meni anu mee-s kutnuni ini va'a xa xani ini-s. Xa xani ini Ianyuux du. Xa xani ini Ianyuux, ña kua'a kutnuni ini mee-ro. Diko ni Espíritu Ianyuux kutnuni ini xa xani ini Ianyuux.

¹²Mee-ro, ña n-ka tñi-ro xa ka xani ini ñayiu ñuñayiu. Xá n-ka xeka va'a-ro Espíritu Ianyuux, te du'a kua'a-ro xa kutnuni ini-ro ntdaa xa n-tax nga Ianyuux. ¹³Tnu'u n-taxi Ianyuux, ka xian tnu'u-da nuu ñayiu. Ña ka ja'an-da tnu'u n-ka dakua'a ña'a

ñayiu. Ka ja'an-da tnu'u n-dakua'a ña'a Espíritu Ianyuux. Nuú ñayiu xa n-ka xeka va'a Espíritu Ianyuux, ka ja'an-da tnu'u Espíritu Ianyuux.

¹⁴ Ko ñn seyíi, nux ma juejoon-s xa kadatniú Espíritu Ianyuux anu-s, ma kua'a-s xa kueba va'a-s tnu'u Espíritu Ianyuux. Chi nuú mee-s, tnu'u Espíritu li kuu ná kuu tnu'u lilu. Ña kua'a-s xa kutnuni ini-s, chi ñatu kidatniú Espíritu li anu-s.

¹⁵ Ko ñn seyíi, nux juejoon-s xa kadatniú Espíritu Ianyuux anu-s, te kutnuni ini-s. Kutnuni ini mee-s ntdaa. Te ñayiu ñuñayiu, ma kutnuni ini koio-i nanda kuu xa kutnuni ini-s. ¹⁶ Chi ná ja'an tnu'u Ianyuux yodotnuni xá n-kuu kue'e kuia, du'a kuu: “Ni ñn ñayiu ma kutnuni ini nax xani ini Ianyuux, xa kua'a-i xa dakua'a-i-ia.” Ko mee-ro, ka kunduu-ro xi'in Cristu, te dakua'a ña'a Espíritu Ianyuux ntdaa xa xani ini Cristu.

3

Se ka kidatniú xi'in Ianyuux ka kuu-da

¹ Ñani-da ku'a-da, na n-xo tuu-da xi'in-n, ña n-kuu xa ja'an-da nuú mee-n ná ja'an-da nuú ñayiu ka xejoon xa kadatniú Espíritu Ianyuux anu-i. Kiu ijan, ta juejoon ka koio-n xa kadatniú Espíritu Ianyuux anu-n. Nani ka kuu sekuechi yijín, dani n-ka kuu mee-n, chi ña n-ka kua'a-n xa kutnuni ini-n nax xani ini Cristu. ² Xa n-dakua'a ña'a-da, kuu ná kuu xa n-taxi-da diku ko'o koio-n. Ná kuu kuñu kaxi-ro kuu xa xani ini Cristu. Ko ña n-taxi-da kuñu jan, chi ña n-ka kua'a-n xa kaxi-n kuñu. Te nde vitna, dani ña ka kua'a-n. ³ Chi dani ña n-ka xejoon-n xa kadatniú Espíritu Ianyuux anu-n. Xini-da xa du'a kuu, chi ka kukuedi ini nuú

tna'a-n, te ka jantna'a tnu'u-n. Xtuu mee-n ná xtuu ñayiu ñuñayiu, ñayiu ña ka kunduu xi'in Cristu. Ta juejoon ka-n xa kadatniu Espíritu Ianyuux anu-n. ⁴ Chi ja'an ñn-n: “Kunduu mee-r xi'in Spalu”, te inka-n ja'an: “Kunduu mee-r xi'in Apolos.” Ka kuu mee-n ná ka kuu ñayiu ñuñayiu, chi ña ka xejoon-n xa kadatniu Espíritu Ianyuux anu-n.

⁵ ¿Jundu kuu Apolos? ¿Jundu kuu mee-da? Diko ni se xinokuechi nuu Ianyuux ka kuu-da, nduu-da xi'in-s. N-ta'u tniu ña'a Xto'o-ro Jesucristu xa kachitnu'u koio-da tnu'u va'a Ianyuux, te na n-ka tekun xa n-ka ja'an-da, n-ka jandixa-n tnu'u-ia. ⁶ Ná kuu se dandéé yutnu tata kuu mee-da, te ná kuu se xodo ndute yutnu tata kuu Apolos. Ko Ianyuux kida xa vax kue'nu koio-n. ⁷ Se dandéé yutnu tata, ña ya'u-s ni ñn, te se xodo ndute yutnu tata, ña ya'u-s ni ñn. Diko ni Ianyuux, chi kida mee-ia xa kue'nu va'a-n. ⁸ ñn nuu ka kuu se dandéé yutnu tata, xi'in se xodo ndute yutnu tata, te nani kidatniu ñn ñn-s, dani chiya'u Ianyuux ñn ñn-s. ⁹ Se ka kidatniu xi'in Ianyuux ka kuu-da. Te mee-n, ka kuu-n ná kuu nuu ñu'u kidatniu-ia.

Ná kuu ve'e kidava'a Ianyuux ka kuu-n. ¹⁰ Ná kuu albañi tu'a va'a kuu mee-da. Xi'in xamani n-taxi Ianyuux, n-kidava'a-da cimientu ve'e, hora n-kachitnu'u-da tnu'u va'a Jesucristu. Te vitna, ka dakua'a ña'a inka seyñ mee-n. Ná kuu se kidava'a xeve'e nuu cimientu ve'e, ka kuu-s. Xijan kuu xa na koo koio-s ñn ñn-s cuedado, xa kadava'a va'a-s xeve'e nuu cimientu n-kidava'a mee-da. ¹¹ Idini cimientu ve'e io, te cimientu jan kuu Jesucristu. Maxku koo xa kadava'a inka ñayiu inka cimientu ve'e jan. ¹² Nux dakua'a va'a ña'a ñn seyñ mee-n,

kuu ná kuu xa kidava'a-s xeve'e oro, xeve'e plata, xeve'e yuú yo ya'u. Nux ma dakua'a va'a ña'a-s, te kuu ná kuu xa kidava'a-s xeve'e yutnu, xeve'e ndayo'o, xeve'e tnuñama. ¹³ Te jini Ianyuux nanda n-ka kidava'a-s, ñn ñn-s. Na ndadandaa-ia ntdaa xa io, daa kototnuni-ia xa n-ka kidava'a-s, ñn ñn-s. Xi'in ñu'u koko, kototnuni-ia tniu n-ka kida-s. ¹⁴ ñn seyñ, nux n-kidava'a va'a-s ve'e, te tññ-s premiu-s. ¹⁵ Ko nux kayu ve'e n-kidava'a-s, dakuita-s ntdaa xa n-kidatniu-s, ko mee-s dakaku ña'a Ianyuux. Ko ku kuu-s ná kuu ñn seyñ n-ya'a me'ñu ñu'u koko.

¹⁶ ¿Ña kutnuni ini koio-n xa ka kuu mee-n veñu'u Ianyuux a? Xaxe'e xa tuu Espíritu Ianyuux anu mee-n, te ka kuu-n veñu'u Ianyuux. ¹⁷ Nux na kanu ñn seyñ veñu'u Ianyuux, te danaa Ianyuux mee-s. Chi ii veñu'u Ianyuux, te mee-n ka kuu veñu'u jan.

¹⁸ Maxku danda'u koio-n mee-n, ni ñn-n. ñn seyñ, nux xani ini-s xa va'a kutnuni ini-s xa ka xani ini ñayiu ñuñayiu, io xa juejoon-s xa ku kuu-s ná kuu ñn se lilo, io xa dandoo-s xa ka xani ini ñayiu ñuñayiu, xa kunduu-s xi'in Ianyuux. Ijan dada, ku kuu-s ñn se kutnuni ini va'a. ¹⁹ Chi xa ka xani ini ñayiu ñuñayiu kuu ñn xa lilo nuu Ianyuux. Ja'an tnu'u Ianyuux: “Kida Ianyuux xa xa xani ini ñn seyñ kuu ná kuu ñn trampa tññ ña'a.” ²⁰ ñnka vuelta ja'an tnu'u Ianyuux: “Na'a Ianyuux nax xani ini se tu'a va'a, na'a-ia nax ka xani ini ñayiu ñuñayiu. Na'a-ia xa ñn xa ñatu xiniñu'u kuu xa ka xani ini-i.” ²¹ Xijan kuu xa maxku najuen tnu'u-n mee-n, xa kunduu-n xi'in ñn seyñ, a ñnka seyñ. Chi ntdaa xa io kuu xaxii mee-n. ²² Mee-da, xi'in Apolos, xi'in Spedru, ndrundi-da, kuu kuenda

mee-n. Ntdaa xa io ñuñayiu kuu kuenda mee-n. Xa xtuu-n, a xa kuú koio-n. Ntdaa xa io vitna, xi'in ntdaa xa koo. Ntdaa xa io kuu xaxii mee-n. ²³ Chi mee-n, ka kuu-n kuenda Cristu, te Cristu kuu kuenda Ianyuux.

4

Se ka xinokuechi nuu Jesucristu ka kuu-da

¹ Xijan kuu xa io xa kutnuni ini koio-n nax ka kuu mee-da. Ka kuu-da se xinokuechi nuu Jesucristu. Ka kuu-da se dakua'a ña'a mee-n xa xani ini Ianyuux. ² Io xa daxinokava-da tniu n-taxi Ianyuux. Io xa dande'a-da Ianyuux xa kua'a-ia xa koo-ia confianza nuu-da, xa kada-da xa juini mee-ia. ³ Juini ka xitotnuni ña'a mee-n, ko ñatu xiniñu'u. Juini ka xitotnuni ña'a se ka taxnuni ñuñayiu, ko ñatu xiniñu'u. Nde mee-da, nux xitotnuni-da mee-da, ko ña xiniñu'u. ⁴ Juini ñatu tekuechi ña'a anu mee-da, ko xini-da xa se kida kuechi kuu-da. Io xa kototnuni ña'a Ianyuux mee-da. ⁵ Xijan kuu xa maxku ja'an koio ka-n xa kunduu-n xi'in ñn seyii, a ñnka seyii. Io xa kundetu koio-n, nde na ndixi Xto'o-ro Jesucristu. Kiu ijan, ndadandaa ña'a mee-ia mee-ro. Na ndixi-ia, datuu-ia ntdaa xa yiva'a nuu nee, datuu-ia ntdaa xa ka xani ini ñn ñayiu. Kiu ijan, ndada kuenda Ianyuux ñn ñn ñayiu, nux n-kida-i ñn xava'a, a n-kida-i ñn xa ña ya'u ni ñn.

⁶ Ñani-da ku'a-da, xaxe'e mee-n, kidava'a-da tnu'u ya'a. Mee-da xi'in Apolos, ñn ichi ka ne'e ka tñi-n ka kuu-da. Ka kida mee-da ná ja'an tnu'u Ianyuux, te ka juini-da xa dakua'a koio mee-n, xa kada koio mee-n ná ja'an tnu'u Ianyuux.

Ñayo-n kua'a ja'an va'a-n ñin se dakua'a ña'a, te kui'a ja'an-n inka se dakua'a ña'a. ⁷ ¿Nax kuu xa xani ini-n xa kunxa'nu ka mee-n dada inka ñayiu? ¿Nax neva'a-n xa ña n-taxi lanyuux? Te nux n-taxi lanyuux ntdaa xa neva'a-n, ¿nakuenda najuen tnu'u-n mee-n?

⁸ Ka xani ini-n xa se kuika ka kuu-n, ka xani ini-n xa ntdaa xa ka kukajan ini-n xneva'a-n. Xtuu-n ná xtuu se kunxa'nu ka. Te ka xani ini-n xa ñatuka ndoñu'u ña'a-n. ¡Naka va'a koo, nux ku kuu koio-n se kunxa'nu ka, te taxnuni mee-da xi'in-n! ⁹ Xani ini-da xa juini lanyuux xa kujuiin koio ntdaa ñayiu nuu se n-tunda'a-ia. Ka xika mee-da, ná ka xika se n-ka kidandaa-s xa kuú-s. Xá n-xee ntdaa ñayiu, xa jini koio-i, hora ka'ni ña'a koio-s. Ñayiu, xi'in nde ángel, ia ka xinokuechi nuu lanyuux, xnde'a ña'a mee-da. ¹⁰ Xaxe'e Cristu, kuu ná kuu xa ka kuu-da se lilu. Ko mee-n, ka xani ini-n xa ka kuu-n se tu'a va'a. Ka xani ini-n xa ña ndaku mee-da te yo ndaku mee-n. Xndaxio ñayiu xañu'u nuu mee-n, ko ñayo ñayiu io xañu'u nuu mee-da. ¹¹ Nde vitna ka kojon-da, te ka yichi-da ndute, te ña tuu na da'ma va'a-da. Ka janña'a-i, te ña tuu na ve'e-da xndaxio. ¹² Ka kidatniu-da nde n-xiau-da. Xi'in nda'a mee-da ka kidatniu-da. Nini kui'a ja'an ñayiu nuu mee-da, te ka xijan ta'u-da nuu lanyuux xaxe'e mee-i, xa kada-ia xa kutuu va'a koio-i. Juini ka xini u'u ña'a ñayiu, ko dani ka kundee ini-da. ¹³ Nini ka kakune'e ña'a ñayiu, te ka kidatniu mee-da xa kutuu mani-da xi'in-i. Ka xani ini-i xa mi'i ñuñayiu ka kuu-da. Nde vitna, ka kida ña'a-i ná ka kida-i nuu se ñatu xiniñu'u.

¹⁴ Ña n-kidava'a-da tnu'u ya'a xa kada-da xa taxi-da xa januu. Diko ni jan do'o ña'a-da, chi ka

kuu mee-n da'ya mani-da. ¹⁵ Juini na koo uxi mil se dakua'a ña'a tnu'u Cristu mee-n, ko idini-s kuu ná kuu taa-n. N-ja'an mee-da tnu'u va'a Cristu nuu mee-n, te du'a n-ka jandixa-n-ia. Nde kiu ijan, kuu-da taa-n. ¹⁶ Xijan kuu xa ja'an-da nuu mee-n, xa kada koio mee-n ná kida mee-da.

¹⁷ Xijan kuu xa n-tunda'a-da Timoteo nuu mee-n. Ná kuu ñn da'ya mani-da kuu Timoteo. Kunduu mee-s xi'in mee-da, te ka kunduu-da, nduu-da xi'in-s, xi'in Xto'o-ro Jesucristu. Kada-s xa naja'an koio mee-n nanda kida mee-da xa kunduu na'i ka-da xi'in Cristu. Nani dakua'a-da ñani-ro ku'a-ro nitu'u ñuu xa kada koio mee-i, dani kida mee-da, te dani io xa kada koio mee-n. ¹⁸ Dava-n, xa n-ka kuxee ini-n, chi ka xani ini-n xa ma xee ka-da ñuu-n. ¹⁹ Ko vax kuyatni xa xee-da ñuu-n, nux na kachi Ianyuux. Te kototnuni-da se ka najuen tnu'u mee-s. Jini-da nux kua'a koio-s xa kada-s ná ka ja'an-s, a ña'a. ²⁰ Nux ña kua'a-s, te xandaa kuu xa ña n-kaxí Ianyuux mee-s xa taxnuni-s xi'in-ia. ²¹ Te mee-n, ¿nax ka juini-n? ¿Ka juini-n xa xee-da ñuu-n, xa kudeen ña'a-da? ¿O ka juini-n xa xee-da ñuu-n, xa juemani ña'a-da, te xi'in tnu'u mani chindee ña'a-da u?

5

Ñn se io me'ñu mee-n, kida-s xa u'u

¹ N-teku-da xa me'ñu mee-n, tna'a ñn seyñ n-tñi-s ñadi'i taa-s, xa kava-s xi'in-ña. Nde ñayiu ña ka jandixa Ianyuux, ñayiu ka kida kuechi xi'in kuechi, nde mee-i, ña ka kida ñn-i ná n-kida mee-s. ² ¿Te mee-n, ka najuen tnu'u-n mee-n! Io xa ku kujanuu koio-n, io xa tnau ini koio-n, nde

na nda'i koio-n. Io xa kine'e koio-n se n-kida kuechi jan, xa maxku kutuu ka-s me'ñu-n. ³ Chi mee-da, juini ña tuu-da xi'in-n vitna, ko kuu ná kuu xa tuu-da xi'in-n. Juini ña tuu-da xi'in-n, ko xá n-ndadandaa-da se n-kida kuechi jan. ⁴ Ñayiu ka jandixa Xto'o-ro Jesús ka kuu-n. Io xa nataka koio-n, xa ndadandaa koio mee-n se ijan tuku. Juini ma kutuu-da xi'in-n, ko koo ná kuu xa kutuu-da xi'in-n. Xi'in xa taxnuni n-taxi Xto'o-ro Jesús mee-n, io xa ndadandaa koio mee-n mee-s. ⁵ Io xa juña'a koio-n se n-kida kuechi jan nuu kui'na, xa danaa-i yiki kuñu-s. Ko juini na danaa kui'na yiki kuñu-s, ko na koo xa dakaku lanyuux anu-s, hora ndixi Xto'o-ro Jesús xa ndadandaa-ia ntdaa xa io.

⁶ Xa ka najuen tnu'u-n mee-n, ña kuu xava'a. Ná kuu ndidí kuixi kuu kuechi n-kida se ijan. ¿Ña ka xini-n xa ita'u ni ndidí kuixi dakuu ia ntdaa yuchi tila u? Ná kuu ndidí kuixi kuu kuechi n-kida se ijan, te ná kuu yuchi tila ka kuu mee-n. ⁷ Xijan kuu xa dita koio mee-n ntdaa xa u'u, xa ku kuu koio-n ná kuu yuxa xee. Chi xaxe'e Cristu, ka kuu-ro xa xee. Ná kuu tkolelu n-ka xa'ni ñayiu Israel viko Paxcua, da kuu Cristu, chi n-xejoon-ia xa n-ka xa'ni ña'a seyii mee-ia, xaxe'e mee-ro. ⁸ Xijan kuu xa na kutuu mee-ro ná xtuu ñayiu ndadaka'nu viko Paxcua. Na dita-ro ntdaa xa u'u. Maxku kani ini ka-ro xa u'u, maxku kada ka-ro kuechi. Na kani ini-ro xa kuu xandaa, te na ja'an-ro xa kuu xandaa, te na kada-ro xa kuu xandaa.

⁹ Na n-kidava'a-da carta ki'na nuu, n-ja'an-da xa maxku kunduu koio mee-n xi'in ñayiu ka kidi xi'in ñayiu ña n-tnunda'a xi'in-i. ¹⁰ Ko du'a ña juini

kachi xa io xa ka'nde tna'a-n xi'in ñayiu ñuñayiu. Xandaa kuu xa mee-i ka kuu ñayiu ka kidi xi'in ñayiu ña n-tnunda'a xi'in-i. Ñayiu kukuedi ini, xi'in ñadu'u ka kuu-i. Ñayiu ka jandixa santu ka kuu-i. Ko nux n-xio xa ka'nde tna'a-n xi'in mee-i n-kuu, te koo xa kee koio-n ñuñayiu. ¹¹ Tnu'u n-kidava'a-da, juini kachi xa maxku kunduu koio-n xi'in se ka ja'an xa kunduu-s xi'in Cristu, ko kidi-s xi'in ñadi'i ña n-tnunda'a xi'in-s. O kuu-s se kuedi ini, o jandixa-s santu, o se kui'a ja'an kuu-s, o sexini kuu-s, o ñadu'u kuu-s. Maxku nkoo koio-n ni xa kax ka'nu-n xi'in-s. ¹²⁻¹³ Ko ña kuu tniu mee-da xa ndadandaa-da ñayiu ña ka jandixa Cristu. Meni mee Ianyuux ndadandaa-ia mee-i. Ko kuu tniu mee-n, xa ndadandaa koio-n ñayiu ka ja'an xa kuu-i ñani-n ku'a-n, ko dani ka kida-i kuechi. Io xa kine'e koio-n se n-kida kuechi jan, xa ma kutuu ka-s me'ñu mee-n.

6

Jantna'a-n nuu se ña ka jandixa Cristu

¹ Nux ka jantna'a-n, ñn-n xi'in inka-n, ¿te ña ka kujanuu-n xa ji'in-n nux juxtixia, nuu se ña ka jandixa Cristu a? Nux ka kiti ini nuu tna'a-n, ñn-n xi'in inka-n, io xa ji'in-n xa kajan-n consejo nuu ñani-ro ku'a-ro, nuu ñayiu ka jandixa Cristu. Maxku ji'in koio-n nuu ñayiu ña ka jandixa Cristu. ² ¿Ña n-ka tekun xa ndadandaa mee-ro ñuñayiu a? Nux ndadandaa koio-n ñuñayiu, te xandaa kuu xa kua'a-n xa ndadandaa koio-n xa luchi ya'a. ³ ¿Ña n-ka tekun xa ndadandaa mee-ro nde ángel, ia ka xinokuechi nuu Ianyuux, a? Nux

ndadandaa-ro ángel, diuni kua'a-ro xa ndadan-
 daa-ro kuechi ñani-ro ku'a-ro. ⁴ Xijan kuu xa nux
 jantna'a koio-n, te nde se ñatu xiniñu'u me'ñu-n, io
 xa juejoon koio-n xa ndadandaa ña'a mee-s mee-n.
⁵ Ja'an-da tnu'u ya'a, xa kada-da xa na kujanuu
 koio-n. ¿Me'ñu mee-n, ña yoo ni ñin se tu'a va'a
 kua'a xa ndadandaa-s ñayiu ka jandixa Cristu a?
 Joon, io-s. ⁶ ¿Nax kuu xa kandeka tna'a-n ji'in nuu
 juxtixia ñuu-n, nuu se ña ka jandixa Cristu a?

⁷ Xandaa kuu xa ta dita koio ka-n xa u'u. Xa
 ka jantna'a-n, ñin-n xi'in inka-n, te xndeka tna'a-n
 jua'an nuu juxtixia, kuu xa ka kida-n xa u'u.
 Nux kada ña'a ñani-n ku'a-n xa u'u, te va'a ka xa
 juejoon-n xa du'a koo, dada xa jantna'a-n xi'in-s.
 Va'a ka xa juejoon-n xa du'u ña'a-s, dada xa kan-
 deka-n-si ji'in nuu juxtixia. ⁸ Ko mee-n ka kida
 tna'a-n xa u'u, te danda'u tna'a-n. Ñayiu ka jandixa
 Cristu ka kuu-n, ko dani ka kida tna'a-n xa u'u.

⁹ ¿Ña ka kutnuni ini-n xa ñayiu ka kida xa u'u,
 ma kua'a-i xa kutuu va'a-i nuu taxnuni lanyuux
 a? Maxku danda'u koio-n mee-n. Ñayiu kidi
 xi'in ñayiu ña n-tnunda'a xi'in-i, ma kua'a-i xa
 kutuu-i nuu taxnuni lanyuux. Ni ñayiu ka jandixa
 santu, ni seyii n-dandoo ñadi'i-s, ni ñadi'i n-dandoo
 yii-ña. Ni seyii kidakuechi ntna'a seyii, ni ñadi'i
 kidakuechi ntna'a ñadi'i. ¹⁰ Ni ñadu'u. Ni ñayiu
 ka kukuedi ini. Ni sexini, ni ñáxini. Ma kua'a
 ñayiu jan xa kutuu-i nuu taxnuni lanyuux. Ni ñayiu
 kui'a ja'an, ni ñayiu danda'u inka ñayiu. Ma kutuu-i
 xi'in lanyuux. ¹¹ Te mee-n ka kuu ñayiu n-ka kida
 xa u'u ya'a. Ntdaa-n ña'a, ko dava-n, joon. Du'a
 n-ka kida-n. Ko n-ka natu ini-n kuechi-n, te n-ka
 xendute-n xaxe'e xa jandixa-n Jesucristu. Te xá

n-kida Ianyuux xa ka kuu-n ñayiu dñn nuu mee-ia, ñayiu ka kida xa juini mee-ia. Te xaxe'e xa n-ka jandixa-n Xto'o-ro Jesucristu, te n-ka xejoon-n xa kadatniu Espíritu Ianyuux anu-n, te xá ndadandaa ña'a Ianyuux mee-n. Xá n-taxkanu ini ña'a-ia mee-n, xá n-ja'an-ia xa ka kuu mee-n ná kuu ñayiu nuncas ña n-kida ni ñn xa u'u.

Xa ii kuu yiki kuñu-n

¹² Ka ja'an mee-n xa io libre-n xa kada-n dava'a nga xa juini-n. Joon, io libre-n, ko ña ntdaa xiniñu'u va'a. Io libre-n xa kada-n dava'a nga xa juini-n, ko maxku juejoon koio-n xa kadajuexa ña'a ni ñn xa io. ¹³ Xandaa kuu xa n-kidava'a Ianyuux xa kaxi-ro, xa tñi-ro xa ndoñu'u xiti-ro. Te n-kidava'a-ia xiti-ro xa tñi-ro xa kaxi-ro. Te kada-ia xa vax ndi'i xiti-ro xi'in xa kaxi-ro. Ko ña n-kidava'a Ianyuux yiki kuñu-ro xa kidi-ro xi'in ñayiu ña n-tnunda'a xi'in-ro. N-kidava'a-ia yiki kuñu-ro, xa kada-ro xa juini mee-ia. Te kada-ia xa kutuu va'a-ro, xi'in mee-ia kuia ma jin ndi'i. ¹⁴ Nani n-kida Ianyuux xa n-nandoto Xto'o-ro Jesús, dani taxnuni-ia xa nandoto koio mee-ro tuku.

¹⁵ ¿Ñatu kutnuni ini koio-n xa xaxe'e xa jandixa-ro Cristu, te kuu ná kuu xa n-nduu-ro yiki kuñu Cristu a? ¿Dandoo-da Cristu, xa kunduu-da xi'in ñadi'i diko yiki kuñu-ña? ¡Maxku du'a koo! ¹⁶ ¿Ña kutnuni ini koio-n xa hora kida-n kuechi xi'in ñadi'i diko mee-ña, du'a nduu idini yiki kuñu, mee-n xi'in mee-ña u? Ja'an tnu'u Ianyuux: “Idini yiki kuñu ku kuu-s nduu-s.” ¹⁷ Ko nux kunduu ñn ñayiu xi'in Cristu, te idini anu nduu-i xi'in-ia. Chi nani tuu Espíritu Ianyuux xi'in Cristu, dani

tuu Espíritu Ianyuux xi'in ñayiu ka kunduu xi'in Cristu.

¹⁸ Xijan kuu xa maxku kidi koio-n xi'in ñayiu ña n-tnunda'a xi'in-n. Dava'a nga inka xa u'u kida ñin seyii, du'a kida-s kuechi nuu inka ñayiu, ko nux kidi-s xi'in ñayiu ña n-tnunda'a xi'in-s, du'a kida-s kuechi nuu mee-s. ¹⁹ ¿Ña kutnuni ini koio-n xa yiki kuñu mee-n, ñin ñin-n, kuu veñu'u nuu tuu Espíritu Ianyuux a? N-taxi Ianyuux Espíritu Ii, xa kutuu-ia xi'in-n. Xijan kuu xa yiki kuñu-n, ñatu kuu kuenda mee-n, chi kuenda Ianyuux kuu. ²⁰ Ya'u n-xeen ña'a Cristu, hora n-xi'í-ia xaxe'e-n. Xijan kuu xa, nani xndaxio-n xañu'u nuu Ianyuux xi'in anu-n, dani io xa koo koio-n xañu'u nuu mee-ia xi'in yiki kuñu-n.

7

Na kidi ñin seyii xi'in ñadi'i mee-s, na kidi ñin ñadi'i xi'in yii mee-ña

¹ Xá n-tnii-da tutu n-ka kidava'a-n. Vitna kachitnu'u-da ntdaa xa n-ka xijan tnu'u ña'a-n. ² ñin seyii, va'a ka xa ma tnunda'a-s. Ko maxku koo xa kidi-s xi'in ñayiu ña n-tnunda'a xi'in-s. Xijan kuu xa, va'a ka xa tnunda'a ñin seyii xi'in ñin soltera ku kuu ñadi'i mee-s, te va'a ka xa tnunda'a ñin soltera xi'in ñin se ku kuu yii mee-i. ³ Na kidi ñin seyii xi'in ñadi'i mee-s. Na kidi ñin ñadi'i xi'in yii mee-ña. ⁴ Yiki kuñu ñadi'i, ñatu kuu kuenda mee-ña, chi kuenda yii-ña kuu. Yiki kuñu seyii, ñatu kuu kuenda mee-s, chi kuenda ñadi'i-s kuu. ⁵ Juejoon nuu tna'a-n. Ko nux kani ini ñin nuu-n, nduu-n, xa ma kidi ka'nu-n uu uni kiu, xa kajan ta'u-n, nduu-n, nuu Ianyuux, te vatuka. Ko dada, juejoon

nuu tna'a-n inka vuelta, xa maxku kadajuexa ña'a kui'na xa kada-n xa u'u, xaxe'e xa ma kua'a ka-n xa kada maxu ka-n yiki kuñu-n.

⁶ Tnu'u ya'a kuu consejo-da. Ñatu kuu tnu'u ta'u tniu-da nuu-n. ⁷ Xani ini mee-da xa va'a ka xa kutuu koio mee-n ná tuu mee-da. Ko nux ña kua'a-n xa kutuu meni-n, te vatuka. Xá n-tni-ro, ñn ñn-ro, xamani taxi lanyuux. Nuú ñn-s, xia'an-ia xamani-ia xa ma tnunda'a-s. Nuú inka-s, xia'an-ia xamani-ia xa tnunda'a-s.

⁸⁻⁹ Vitna ja'an-da nuu se ka kuu solteru. Va'a ka xa kutuu koio-s ná tuu mee-da. Ko nux ña kua'a-s xa kada maxu-s yiki kuñu-s, na tnunda'a-s. Va'a ka xa tnunda'a-s, dada xa koo ná kuu xa koko xiti yiki kuñu-s. Diuni ña ka kuu viuda tuku. Va'a ka xa kutuu koio-ña ná tuu mee-da. Ko nux ma kua'a-ña xa kada maxu-ña mee-ña, na natnunda'a-ña.

¹⁰ Vitna, ta'u tniu-da tnu'u ya'a nuu ñayiu xá n-ka tnunda'a. Tnu'u mee-da ña kuu, chi tnu'u ta'u tniu Xto'o-ro Jesucristu nuu-n kuu. Ja'an-ia xa maxku dandoo ñadi'i yii-ña. ¹¹ Ko nux dandoo-ña yii-ña, te maxku natnunda'a-ña xi'in inka seyii. O nux kua'a-ña xa ndumani-ña xi'in yii-ña, na nukotuu-ña xi'in yii-ña inka vuelta. Dani seyii. Ja'an Xto'o-ro Jesucristu xa maxku dandoo koio seyii ñadi'i-s.

¹² Nuú dava ka-n, ja'an-da consejo mee-da. Tnu'u mee-da kuu, ña kuu xa ta'u tniu Xto'o-ro Jesucristu. Ñani-da, nux ña jandixa ñadi'i-n Cristu, ko maxku kuijun-n-ña. Nux kudi ini-ña xa kutuu na'i ka-ña xi'in-n, te vatuka. ¹³ Ku'a-da, nux ña jandixa yii-n Cristu, ko maxku kuijun-n-si. Nux kudi ini-s xa kutuu na'i ka-s xi'in-n, te vatuka. ¹⁴ Chi hora n-ka kixe'e mee-n xa jandixa-n Cristu,

du'a n-ka kida-n xa yii-n xi'in ñadi'i-n ka kuu ñayiu diin nuu Ianyuux. N-ka kida-n xa da'ya kuechi-n ka kuu ñayiu diin nuu Ianyuux. ¹⁵ Ku'a-da, nux ña jandixa yii-n Cristu, te juini-s xa ji'in-s, te du'a na koo. Nux du'a koo, te io libre mee-n. Ñani-da, nux ña jandixa ñadi'i-n Cristu, te juini-ña xa ji'in-ña, te du'a na koo. Io libre-n. Chi n-ja'an ña'a Ianyuux mee-ro xa kutuu mani-ro. ¹⁶ Ñadi'i, juejoon koio-n xa du'a koo, chi ña xini mee-n nux xaxe'e mee-n jandixa yii-n Cristu, a ña'a. Seyii, juejoon koio-n xa du'a koo, chi ña xini mee-n nux xaxe'e mee-n jandixa ñadi'i-n Cristu, a ña'a.

¹⁷ Nuú ñin ñin-n, n-taxi Xto'o-ro Jesucristu tniu mee-n. Ná n-ja'an ña'a Ianyuux mee-n, du'a kada koio-n, ñin ñin mee-n, vitna. Te du'a ta'u tniu-da nuu ntdaa ñayiu ka jandixa Xto'o-ro Jesucristu. ¹⁸ ¿N-xa'nde dutu nuu ii-n na yijin-n, te dada n-ja'an ña'a Ianyuux a? Vatuka, maxku kujanuu-n xaxe'e xa n-ka xa'nde-s nuu ii-n. ¿Ña n-xa'nde taa-n nuu ii-n na yijin-n, ko n-ja'an ña'a Ianyuux a? Vatuka, maxku ka'nde-n nuu ii-n vitna. ¹⁹ Ña tuu na kuenda nux n-xa'nde taa-n nuu ii-n, te diuni ña tuu na kuenda nux ña n-xa'nde taa-n nuu ii-n. Xa xiniñu'u, kuu xa kada koio-n, ñin ñin-n, xa juini Ianyuux. ²⁰ Na ku kuu na'i koio ka-n vitna, ná n-ka kuu-n hora n-ja'an ña'a Ianyuux mee-n. ²¹ ¿N-kuu-n se kidatniu du'a nuu inka ñayiu, hora n-ja'an ña'a Ianyuux a? Maxku ki ini-n xaxe'e xa kuu-n se kidatniu du'a nuu inka ñayiu. Ko nux kua'a-n xa kutuu libre-n, te vatuka. ²² Chi ñin seyii, juini kuu-s se kidatniu du'a nuu inka ñayiu, ko se tuu libre kuu-s nuu Ianyuux. N-ja'an Ianyuux mee-s, xa ku kuu-s ñin se xinokuechi nuu

Cristu. Diñuni ñn seyñi tuu libre. Juini ña kuu-s se xinokuechi nuu inka ñayiu, ko n-ja'an Ianyuux mee-s, xa ku kuu-s se xinokuechi nuu Cristu. ²³ Na n-xi'í Cristu xaxe'e-n, ya'u n-xeen ña'a-ia mee-n, xa ku kuu koio-n kuenda mee-ia. Maxku juejoon-n xa kadajuexa ña'a ñayiu mee-n, xa daxio-n xa juini Cristu, xa kada-n xa juini mee-i. ²⁴ Ñani-da ku'a-da, na ku kuu koio-n ná n-ka kuu-n hora n-ja'an ña'a Ianyuux, te kunduu na'i koio ka-n xi'in Ianyuux.

²⁵ Vitna, kakune'e-da soltera ta tnunda'a koio ka. Ña n-taxi Xto'o-ro Jesucristu tnu'u mee-ia xaxe'e-i, ko ja'an-da xa xani ini mee-da. Xaxe'e xa kidatniu xamani Xto'o-ro Jesucristu anu-da, te kua'a-n xa koo-n confianza nuu-da. ²⁶ Xaxe'e xa kue'e vida ya'a-ro, ntdaa-ro, vitna, xani ini-da xa va'a ka xa kutuu na'i-n, ñn ñn-n, ná xtuu-n vitna. ²⁷ Nux xá n-tnunda'a-n, te maxku dandoo-n ñadi'i-n. Nux kuu-n solteru vitna, te maxku tnunda'a-n. ²⁸ Ko nux tnunda'a-n, ñatu kuu kuechi. Te nux tnunda'a ñn soltera vitna, ñatu kuu kuechi. Diko ni juini-da xa chindee ña'a-da, ntdaa-n. Ña juini-da xa kue'e ka vida ya'a koio-n, xaxe'e ñadi'i-n, xaxe'e yñi-n, xaxe'e da'ya kuechi-n.

²⁹ Ñani-da, ja'an-da xa ña tuu na tiempo. Vitna, juini io ñadi'i-n, ko io xa kutuu-n ná xtuu ñayiu ña n-tnunda'a. ³⁰ Ña tuu na tiempo xa tnau ini-n. Ña tuu na tiempo xa kuvete-n. Ña tuu na tiempo xa jueen-n xa juini-n. ³¹ Juini xtuu-n ñuñayiu, ko ña tuu na tiempo xa tna ini-n xa io ñuñayiu, chi vax ndi'i ntdaa xa io ñuñayiu.

³² Juini-da xa ma ki ini koio-n. Seyñi ña n-tnunda'a, juini-s xa kada-s xa juini Xto'o-ro Je-

sucristu, xa na tna ini mee-ia. ³³ Sey# n-tnunda'a, kidatniu-s xa ni'i-s xa io ñuñayiu, xa na tna ini ñadi'i-s. Xijan kuu xa yí ini-s. ³⁴ Te soltera xi'in ñadi'i ña yoo yí, ka juini-i xa kada-i xa juini Xto'o-ro Jesucristu. Juini-i xa kutuu ii-i, yíki kuñu-i xi'in anu-i. Ko ñadi'i n-tnunda'a, kidatniu-ña xa kada-ña xa juini yí-ña, xa na tna ini mee-s.

³⁵ Tnu'u ya'a, n-ja'an-da xaxe'e mee-n. Ñatu kidajuexa ña'a-da. Juini-da xa kutuu libre koio-n, xa kada koio-n xava'a. Juini-da xa kunduu na'i ka koio-n xi'in Cristu, xi'in ntdaa anu-n.

³⁶ Ko nux xani ini #n sey# xa n-danda'u-s da'ya di'i-s, xaxe'e xa ña n-xejoon-s xa tnunda'a-i, na juejoon-s. Nuxa xá io kuia-i, te juini-i xa tnunda'a-i, na juejoon-s. Vatuka xa tnunda'a-i. Ñatu kida-s xa u'u. ³⁷ Ko nux kundee ini #n sey#, xa kani ini ka-s xa va'a ka xa ma tnunda'a da'ya di'i-s, te vatuka. Mee-s, ma kadajuexa mee-s, xa datnunda'a-s da'ya-s. Vatuka, ñatu kida-s xa u'u. Na kutuu na'i ka da'ya di'i-s ve'e-s. ³⁸ Xijan kuu xa nduu-s kada-s xava'a. Va'a kada taa datnunda'a da'ya di'i-s, te va'a ka kada taa ña datnunda'a da'ya di'i-s.

³⁹ Io xa kutuu #n ñadi'i xi'in yí-ña ntdaa kuia tuu yí-ña. Ko nux n-xi'í yí-ña, te juini-ña xa natnunda'a-ña #nka vuelta, te vatuka. Diko ni io xa natnunda'a-ña xi'in #n se jandixa Cristu. ⁴⁰ Ko xani ini mee-da xa kue'e ka kuvete-ña xa kutuu meni mee-ña. Te xani ini-da xa du'a ja'an Espíritu Ianyuux tuku.

8

Xa ka doko ñayiu nuu santu

¹ Vitna kakune'e-da xa ka doko ñayiu nuu santu. Ka ja'an mee-n xa va'a kutnuni ini-n xa santu ña ka kuu Ianyuux Ndaa. Te xijan kuu xa, ka ja'an xa vatuka, nux kaa-n xa ka doko ñayiu nuu santu. Ko juini kutnuni ini-ro xa du'a kuu, ko ñatu xiniñu'u xa du'a najuen tnu'u-ro mee-ro. Xa xiniñu'u, kuu xa juemani-ro ntdaa ñayiu, xa chindee-ro-i. ² Nux xani ini ñn seyï xa kutnuni ini va'a-s, dani ta kutnuni ka ini-s ni ñn. ³ Ko nux xemani ñn seyï Ianyuux, te da kuu xa xini Ianyuux mee-s.

⁴ Xijan kuu xa, ku kani ini-ro xa ka doko ñayiu nuu santu. Na'a-ro xa ña kanda santu, na'a-ro xa santu ña ka kuu Ianyuux. Na'a-ro xa idini Ianyuux Ndito io. ⁵ Ka ja'an ñayiu xa io kue'e ianyuux, ianyuux xtuu andïu, xi'in ianyuux xtuu ñuñayiu. Ka jandixa-i kue'e ianyuux, te danani-i-yi xto'o-i. ⁶ Ko na'a mee-ro xa idini Ianyuux io, Taa-ro Ianyuux kuu-ia. N-kidava'a-ia ntdaa xa io, te xtuu mee-ro ñuñayiu xa kada-ro xa juini-ia. Jandixa-ro idini Jefe, Xto'o-ro Jesucristu. Xi'in mee-ia, n-kidava'a Taa-ia ntdaa xa io, te xaxe'e mee-ia, xtuu mee-ro.

⁷ Ko dava ñani-ro ku'a-ro, ta xee ka-i xa kutuu libre-i. N-ka jandixa-i santu, xi'in ntdaa anu-i. Juini n-ka dandoo-i santu, xa kunduu-i xi'in Cristu, ko ta xee ka-i xa kutuu libre-i. Nde vitna, nux kaxi-i kuñu n-ka doko ñayiu nuu santu, te tekuechi-i anu mee-i. ⁸ Xa xaxi-ro, ma kada xa kueba va'a ña'a Ianyuux mee-ro. Xa ña xaxi-ro, ña kuu xa kida-ro xa u'u. Diuni xa xaxi-ro, ña kuu xa kida-ro xava'a. Nux xaxi-n, te vatuka, o nux ña xaxi-n, te vatuka. ⁹ Ka ja'an mee-n xa io libre-n xa kaa-n kuñu n-ka doko ñayiu nuu santu. Vatuka, ko maxku kada koio

mee-n xa kada koio ñani-n ku'a-n xa u'u. Ka xani ini mee-i xa kada-i xa u'u, nux kaxi-i kuñu n-ka doko ñayiu nuu santu. ¹⁰ Ja'an mee-n xa va'a kutnuni ini-n, ko, ¿nax kuu, nux jini ña'a ñani-n ku'a-n, hora nukoo-n veñu'u santu, xa kaa-n ndeyu n-ka doko ñayiu nuu santu? Nux kaxi mee-i tuku, xaxe'e xa n-ka xaxi mee-n, te dada tekuechi koio-i anu mee-i. ¹¹ Xani ini-n xa ndaku mee-n te ña ndaku mee-i. Xaxe'e xa xani ini-n xa va'a kutnuni ini-n, te kada-n xa danaa-n ñani-n ku'a-n. Te xaxe'e mee-i, n-xi'i Cristu. ¹² Xijan kuu xa kida-n xa u'u nuu ñani-n ku'a-n, te du'a kida-n xa u'u nuu Cristu. Na kida-n xa tekuechi-i anu-i, kida-n xa u'u nuu mee-i, te kida-n xa u'u nuu Cristu. ¹³ Xijan kuu xa nux ndua ñani-da ku'a-da, xaxe'e xa xaxi mee-da kuñu, te nuncas ma kaxi-da kuñu. Chi ña juini-da xa kada-da xa ndua ñani-da ku'a-da.

9

Se n-tunda'a Cristu, io xa ni'i-s xa ndoñu'u-s

¹ Te mee-da, ¿ña kulibre mee-da u? ¿Ña kuu-da se n-tunda'a Ianyuux a? ¿Ña n-xini-da Xto'o-ro Jesús xi'in nduchi nuu-da u? ¿Ña ndaa xa tniu n-kida-da nuu Xto'o-ro, ka kuu mee-n a? ² Nux ka ja'an ñnka ñayiu xa ña kuu-da se n-tunda'a Ianyuux, ko io xa ja'an koio mee-n xa xandaa kuu xa kuu-da se n-tunda'a Ianyuux, chi xaxe'e tnu'u n-kachitnu'u mee-da, ka kunduu mee-n xi'in Cristu.

³ Xa'a kuu xa dada'an-da mee-da nuu se ka xitotnuni ña'a. ⁴ ¿Ña io libre-da, xa tni-da dava'a nga xa ka taxi mee-n, xa kaxi-da xa ko'o-da u? ⁵ ¿Ña io libre-da, xa tnunda'a-da xi'in ñn ñadi'i? ñn ñadi'i jandixa Xto'o-ro Jesucristu, xa kandeka-da-ña ji'in

nuu juña tnu'u-da tnu'u va'a Cristu. Du'a ka kida dava ka se n-tunda'a Ianyuux, du'a ka kida ñani Xto'o-ro, te du'a kida Spedru. ⁶ Ka xia'an mee-n xa kaxi-s xa ndixi-s nuu inka se n-tunda'a Ianyuux. ¿Kuu xa meni mee-da xi'in Bernabé, io xa kadatniu koio-da xi'in nda'a-da, hora juña tnu'u-da tnu'u va'a Ianyuux nuu ñayiu a? ⁷ Io xa kani ini koio-n. Nux juini ñn se kunxa'nu ka xa jantna'a ñn soldado xaxe'e-s, te io xa chiya'u-s-si. Nux ñn seyii dandé yutnu tata juun xavidi, io libre-s xa kaxi-s xavidi jan. Nux ñunuu ñn seyii nchiva, io libre-s xa ko'o-s diku-ti. Xijan kuu xa, xini-ro xa nux kidatniu ñn seyii, te vatuka xa ni'i-s xa ndoñu'u-s. ⁸ Du'a xetniu ñayiu, te du'a ja'an tnu'u Ianyuux. ⁹ Tnu'u n-ta'u tniu Moisés ja'an: “Maxku chi'i koio-n ñunu yu'u kiti, hora xadi-ti triu.” ¿Ka xani ini-n xa n-kakune'e Ianyuux meni kiti a? ¹⁰ Xani ini-da xa n-ja'an-ia xaxe'e mee-ro tuku. Joon, xaxe'e mee-ro, n-ka chidotnuni-s tnu'u jan. Se kidatniu ñu'u-s, xi'in se xadi triu, nduu-s kidatniu xa ni'i-s xa kax ko'o-s. ¹¹ Diuni mee-da. N-ka kachitnu'u-da tnu'u va'a Cristu, te vatuka xa taa-n xa kaxi-da xa kundixi-da. ¹² Nux inka seyii ka tñi xa xia'an-n, te vatuka xa na tñi mee-da xa taa-n.

Ko ña n-xejoon-da xa taa-n xa kaxi-da xa kundixi-da. N-kundee ini-da, xa xi'in nda'a mee-da n-kidatniu-da, chi n-juini-da xa tax nga-da tnu'u va'a Cristu. Ña juini-da xa tekuechi ña'a ni ñn ñayiu xa ni'i-da tvini, hora kachitnu'u-da tnu'u va'a Cristu. ¹³ Ka xini mee-n xa dutu ñayiu Israel, ka xaxi-s kuñu xi'in triu ka doko ñayiu Israel nuu Ianyuux. N-ta'u tniu Ianyuux xa kax koio dutu xa

ka doko ñayiu. ¹⁴ Diuni se ka xian tnu'u tnu'u va'a Cristu nuu ñayiu. N-ta'u tniu Xto'o-ro Jesucristu xa na ni'i koio-s xa ndoñu'u-s, hora xian tnu'u-s tnu'u va'a-ia. ¹⁵ Ko du'a ña n-kida mee-da. Te ña kidava'a-da tnu'u ya'a vitna, xa tax koio mee-n xa kaxi-da xa kundixi-da. Va'a ka xa kuú-da, dada xa taxi iin ñayiu xa ndoñu'u-da. Juini-da xa ja'an na'i ka-da xa xia'an nga-da tnu'u va'a Cristu nuu ntdaa ñayiu.

¹⁶ Chi ña kua'a-da xa najuen tnu'u-da mee-da xaxe'e xa kachitnu'u-da tnu'u va'a Cristu. N-kidajuexa ña'a Ianyuux xa juña tnu'u-da tnu'u va'a-ia nuu ñayiu. Kada u'u ña'a Ianyuux mee-da, nux ma juña tnu'u-da tnu'u-ia nuu ñayiu. ¹⁷ Nux kachitnu'u-da tnu'u-ia xaxe'e xa juini mee-da, te du'a koo xa kadatniu-da xa kada-da ná io ná jua'an tniu n-taxi mee-ia. ¹⁸ ¿Te nax kuu premiu-da u? Xa xia'an nga-da tnu'u va'a Xto'o-ro Jesucristu nuu ntdaa ñayiu. Hora kachitnu'u-da tnu'u-ia, ña juini-da xa ni'i-da ni iin. Ja'an tnu'u Ianyuux xa vatuka xa ni'i-da, ko mee-da, ña juini-da.

¹⁹ Kulibre-da, ni iin ñayiu ña kida kuenda ña'a. Ko juini kulibre-da, ko kida-da ná ka kida se kidatniu du'a nuu inka ñayiu, chi juini-da xa ni'i ka-da ñayiu, xa kunduu koio mee-i tuku xi'in Cristu. ²⁰ Na n-xian tnu'u-da tnu'u va'a Ianyuux nuu ñayiu Israel, n-xo tuu mee-da ná xtuu mee-i, xa na kueba va'a koio mee-i tnu'u Cristu. Nani n-ka jandixa mee-i tnu'u n-ta'u tniu Moisés, dani n-jandixa mee-da tuku. Juini ña ndoñu'u xa kada mee-da ná io ná jua'an tnu'u n-ta'u tniu Moisés, ko n-jandixa-da tnu'u Moisés, xa kueba va'a koio ñayiu jan tnu'u Cristu. ²¹ Na n-xian tnu'u-da tnu'u

va'a Ianyuux nuu ñayiu ña n-ka tñi-i tnu'u n-ta'u tniu Moisés, n-xo tuu mee-da ná xtuu mee-i, xa na kueka va'a koio mee-i tnu'u Cristu. Xijan ña juini kachi xa n-daxio-da tnu'u n-ta'u tniu Ianyuux. Xaxe'e xa jandixa-da tnu'u n-ta'u tniu Ianyuux, du'a jandixa-da tnu'u ta'u tniu Cristu, te kunduu-da xi'in Cristu. ²² Na n-xo tuu-da xi'in ñani-ro ku'a-ro ta xee ka xa kutuu libre-i, n-xo tuu mee-da ná xtuu mee-i, xa chindee-da-i xa kunduu na'i ka mee-i xi'in Cristu. Kida-da xa kuu mee-da ná kuu ntdaa ñayiu, xa dakaku-da-i, xa ma kuú-i xi'in kuechi-i. Dava'a nga xa ndoñu'u ka mee-i, kida mee-da, xa na kueka va'a koio mee-i tnu'u Cristu. ²³ Ntdaa xa kida-da, kida-da xaxe'e tnu'u va'a Cristu, xa kada-da xa io ná jua'an xa kunduu mee-da xi'in Cristu.

²⁴ Kani ini koio-n nanda kuu hora io ñn carrera. Ka xino-s, ntdaa-s, ko idini-s ni'i premiu. Io xa kunu va'a koio mee-n, ñn ñn-n, xa ni'i mee-n premiu. ²⁵ Se xino carrera, ka kundaa-s mee-s. Ntdaa xa kida-s, kida-s xa kua'a-s xa kunu va'a-s. Te vax ndi'i premiu ni'i mee-s. Ko premiu ni'i koio mee-ro, koo na'i kuia ma jin ndi'i. ²⁶ Xijan kuu xa, kunduu na'i ka mee-da xi'in Cristu. Xi'in ntdaa anu-da, jandixa-da mee-ia, xa kada-da xa juini mee-ia. Kuu ná kuu xa xino-da xa xino ka-da, nde ni'i-da. Kuu ná kuu xa kani-da te kani ka-da, te ma kuita-da, nde ni'i-da. ²⁷ Juini-da xa kada-da xa juini Cristu. Ña juini-da xa kada-da xa u'u. Xijan kuu xa kida maxu-da mee-da. ¡Naka u'u, nux na juña tnu'u-da tnu'u va'a Cristu nuu ñnka ñayiu, ko ma ni'i mee-da xa kunduu mee-da xi'in Cristu!

Maxku ndadaka'nu-n santu

¹ Ñani-da ku'a-da, juini-da xa kutnuni ini koio-n nax n-ka ya'a taxa'nu tnetnu-ro. Ntdaa-s n-xo kandijun vikó Ianyuux. Ntdaa-s n-ka ya'a va'a ndute ka'nu nani Mar Kue'e. ² Xa n-ka xitandijun-s vikó, te xa n-ka ya'a-s ndute ka'nu, kuu ná kuu xa n-dajuendute Moisés se ijan, xa kunduu koio-s xi'in Moisés. ³ Ntdaa-s n-ka xaxi xa n-xia'an Ianyuux. ⁴ Ntdaa-s n-ka xi'i xa n-xia'an Ianyuux. N-ka xi'i-s ndute n-xo kee xiti yuú kava. Te kuu ná kuu xa kunduu kava jan xi'in-s, ntdaa nuu n-ka xikonuu-s. Te kava jan kuu Cristu. ⁵ Ko juini du'a n-kuu, ko kue'e-s n-ka kida xa ña tna ini Ianyuux, te xijan kuu xa n-danaa-ia-s, na n-ka xikonuu-s nuu ñayo ñayiu io.

⁶ Du'a n-kuu, xa dakua'a-ro xa maxku kada mee-ro ná n-ka kida mee-s. Maxku kukajan ini mee-ro xa u'u, ná n-ka kukajan ini mee-s xa u'u. ⁷ Chi dava-s n-ka dandoo Ianyuux Ndito, xa ndadaka'nu koio-s santu. Ja'an tnu'u Ianyuux: “N-ka xo nukoo ñayiu jan xa kaxi-i te ko'o-i, te n-ka xo ndojuiin-i xa kada-i dava'a nga xa juini-i.” Xijan kuu xa, maxku kada koio mee-n ná n-ka kida mee-i. ⁸ Maxku kidi-ro xi'in ñayiu ña n-tnunda'a xi'in-ro. Du'a n-ka kida dava taxa'nu tnetnu-ro, te n-kida Ianyuux xa n-ka xi'í oko uni mil seyî idini kîu. ⁹ Te maxku kototnuni-ro Ianyuux, ná n-kida ñayiu jan. Chi n-tunda'a Ianyuux koo, xa danaa koio-ti ñayiu jan, te du'a n-kuu. ¹⁰ Te maxku jan kuechi koio mee-n, ná n-ka kida ñayiu ijan. N-ka jan kuechi-i nuu se n-tunda'a Ianyuux, te n-ka jan kuechi-i nuu mee Ianyuux, te ángel, ia ka xinokuechi nuu Ianyuux, n-kida xa n-ka naa ñayiu

jan.

¹¹ Te xa'a kuu ñin ichi maxku tñi koio mee-ro. N-kida Ianyuux xa n-xe kodotnuni nax n-ka ya'a taxa'nu tnetnu-ro, xa dakua'a ña'a-ia mee-ro, ñayiu xtuu vitna, hora na ndadandaa-ia ntdaa xa io. ¹² Xijan kuu xa nux xani ini ñin ñayiu xa va'a kutnuni ini-i, io xa koo-i cuedado xa maxku ndua-i. ¹³ Juini Satanás xa kadajuexa ña'a-i mee-n, xa kada-n xa u'u. Nani xitotnuni-i ntdaa ñayiu, dani xitotnuni ña'a-i mee-n. Ko io xa koo koio-n confianza nuu Ianyuux. Chi ma juejoon Ianyuux xa kadajuexa ña'a kui'na xa kada-n xa u'u. Hora kadatniu kui'na, hora ijan ni, dakaku ña'a Ianyuux mee-n, xa kua'a-n xa kundee ini-n xa kada-n xa juini mee-ia.

¹⁴ Xijan kuu xa, maxku ndadaka'nu koio mee-n santu. ¹⁵ Ja'an-da nuu ñayiu ka kutnuni ini. Kua'a-n xa kototnuni koio-n xa ja'an-da. ¹⁶ Kani ini koio-n nanda kuu hora nataka-ro. Kunduu-ro xi'in Cristu, te xijan kuu xa kunduu-ro ñin-ro xi'in ñnka-ro. Xi'i-ro ndudi uva n-taxi Cristu, te xia'an-ro xa n-kuta'u-ro nuu Ianyuux, xaxe'e xa n-xatu niñi Cristu xaxe'e-ro. Ta'u dava-ro tila xa kaxi-ro, te xia'an-ro xa n-kuta'u-ro nuu Ianyuux, xaxe'e xa n-xia'an Cristu yiki kuñu mee-ia, hora n-xi'i-ia xaxe'e-ro. ¹⁷ Xaxi-ro, ntdaa-ro, tila jan. Xijan kuu xa juini kue'e-ro io, ko xaxe'e xa ka xaxi-ro idini tila, te idini xa kuu-ro. Kuu ná kuu xa idini yiki kuñu kuu-ro.

¹⁸ Kani ini koio ka-n. Ñayiu Israel, ka doko-i kuñu nuu altar Ianyuux. Hora ka xaxi-i xa n-ka doko-i, ka kunduu-i xi'in Ianyuux, te ka kunduu-i ñin-i xi'in ñnka-i. ¹⁹ Diuni ñayiu ña ka jandixa Ianyuux,

ñayiu ka ndadaka'nu santu. Xini-ro xa ña ndito santu. Xini-ro xa ñn nuu kuu kuñu n-ka doko ñayiu nuu santu, xi'in dava'a nga inka kuñu. ²⁰ Xa'a kuu xa ja'an-da. Hora ka doko ñayiu kuñu nuu santu, ka doko-i kuñu jan nuu kui'na. Ña ka doko-i nuu Ianyuux Ndito. Te ña juini-da xa kunduu koio mee-n xi'in kui'na. ²¹ Ña kua'a-n xa ko'o-n ndudi uva n-taxi Xto'o-ro Jesucristu, xi'in xa doko ñayiu nuu kui'na. Ña kua'a-n xa kaa-n tila n-taxi Xto'o-ro Jesucristu, xi'in xa doko ñayiu nuu kui'na. ²² Maxku kada-ro xa kukuedi ini Ianyuux. Yo ndaku ka mee-ia dada mee-ro.

Kulibre-ro, ko io xa juemani-ro ñayiu

²³ Kulibre-ro xa kada-ro ntdaa, ko ntdaa xa kada-ro, io xa kada-ro xa kunduu na'i ka-ro xi'in Cristu. Kulibre-ro, ko maxku kada-ro xa u'u nuu ñani-ro ku'a-ro. ²⁴ Va'a ka xa chindee-n ñani-n ku'a-n, xa kunduu na'i koio ka-i xi'in Cristu, dada xa kada-n dava'a nga xa juini mee-n. ²⁵ Kaa-n dava'a nga kuñu ka diko-s nuya'u. Ña ndoñu'u xa kajan tnu'u-n-si nux kuu kuñu n-ka doko ñayiu nuu santu. ²⁶ N-kidava'a Ianyuux ñuñayiu, te n-kidava'a-ia ntdaa xa io ñuñayiu. Kuenda mee-ia kuu.

²⁷ Nux ja'an ña'a ñn ñayiu ña jandixa Cristu, xa kaa-n xi'in-i, te vatuka. Nux juini-n xa ji'in-n, juan na'i-n, te kaa-n dava'a nga xa taxi-i. Ña ndoñu'u xa kajan tnu'u-n nux xa xaa-n kuu xa n-ka doko ñayiu nuu santu. ²⁸ Ko nux ja'an ñn ñayiu nukoo ijan xa xaa-n kuñu n-ka doko ñayiu nuu santu, te maxku kaxi ka-n. Xaxe'e seyii a ñadi'i du'a n-ja'an, te maxku kaxi ka-n. Maxku kada mee-n xa tekuechi ña'a anu mee-i. ²⁹ Kulibre mee-n xa kaa-n, ko hora

ijan nux kaa-n, du'a kada-n xa u'u nuu inka ñayiu. Xijan kuu xa maxku kaxi ka-n.

Nux ka ja'an-n: “¿Nakuenda du'a kuu?”, te ja'an-da xa kulibre mee-da, ko ma juejoon-da xa ndadandaa ña'a ñani-da ku'a-da ta xee ka xa kutuu libre-i. ³⁰ Xi'in xa xia'an-da xa n-kuta'u-da nuu Ianyuux, xaxi-da. Ma juejoon-da xa ja'an u'u ña'a ni ñn ñayiu, xaxe'e xa xaxi-da. ³¹ Xijan kuu xa, dava'a nga xa kaa-n, o dava'a nga xa ko'o-n, kaa-n te ko'o-n, xa kada-n xa na koo koio ñayiu xañu'u nuu Ianyuux. Dava'a nga xa kada koio-n, kada koio-n xa na juña'a ntdaa ñayiu xa n-kuta'u-i nuu Ianyuux. ³² Maxku kada koio mee-n xa ndua ni ñn ñayiu xa kada-i kuechi. Ni ñayiu ka kuu ñayiu Israel, ni ñayiu ña ka kuu ñayiu Israel, ni ñani-n ku'a-n, ñayiu ka jandixa Cristu. ³³ Kada koio mee-n ná kida mee-da. Ntdaa xa kida-da, kida-da xa chindee-da ntdaa ñayiu, xa na jandixa koio mee-i Cristu. Ntatu kidatniu-da xa ni'i mee-da. Kidatniu-da xa ni'i koio mee-i, xa dakaku ña'a Cristu, xa ma kuú-i xi'in kuechi-i.

11

¹ Kada koio mee-n ná kida mee-da, chi kida mee-da ná n-kida Cristu.

Ñadi'i ka jandixa Cristu, ¿nax io xa kada koio-ña?

² Tna ini-da xa ka naja'an ña'a-n. Tna ini-da xa ka jandixa na'i-n ntdaa tnu'u n-ja'an-da nuu-n.

³ Ko io inka xa juini-da xa kutnuni ini koio-n. Juini-da xa kutnuni ini koio-n xa taxnuni Cristu nuu ñn ñn seyii, te ka taxnuni seyii nuu ñadi'i-s, te taxnuni Ianyuux nuu Cristu. ⁴ ñn seyii, maxku ju'un-s lelu-s hora xijan ta'u-s nuu Ianyuux.

Maxku ju'un-s lelu-s hora xian tnu'u-s tnu'u Ianyuux nuu ñayiu. Nux dada'u ñin seyii diki-s, du'a ña io-s xañu'u diki-s, chi dande'a-s ñayiu xa ñin nuu kuu mee-s xi'in ñadi'i. ⁵ Ko ñadi'i, nux ma dada'u-ña diki-ña, du'a ña io-ña xañu'u diki-ña. Dande'a-ña ñayiu xa ñin nuu kuu mee-ña xi'in ñadi'i ña tuu na idi diki, ñadi'i kida ná ka kida seyii, ñadi'i ka kida xa u'u. Xijan kuu xa, na dada'u koio ñadi'i diki-ña, hora xijan ta'u-ña nuu Ianyuux o xian tnu'u-ña tnu'u Ianyuux nuu ñayiu. ⁶ Nux juini-ña xa kada-ña ná ka kida seyii, nux ña juini-ña xa dada'u-ña diki-ña, te na dete-ña diki-ña. Ko nux kujanuu-ña xa dete-ña diki-ña, xa ma tuu na idi diki-ña koo, te io xa kada-ña ná ka kida ñadi'i, io xa dada'u-ña diki-ña. ⁷ Maxku dada'u koio seyii diki-s. Chi ná kuu Ianyuux, da kuu seyii. N-kidava'a-ia-s xa taxnuni-s. Ko ña n-kidava'a-ia ñadi'i xa taxnuni-ña. N-kidava'a-ia ñadi'i xa chindee koio-ña yii-ña. ⁸ Chi na n-kidava'a Ianyuux seyii xi'in ñadi'i, ditna ka n-kidava'a-ia seyii. Ijan dada, xi'in ñin yiki na'a seyii, n-kidava'a-ia ñadi'i. ⁹ Chi ña n-kidava'a-ia seyii xaxe'e ñadi'i. N-kidava'a-ia ñadi'i xaxe'e seyii. ¹⁰ Xijan kuu xa vatuka xa dada'u ñadi'i diki-ña. Du'a dande'a-ña ángel, ia ka xionokuechi nuu Ianyuux, xa Ianyuux xi'in yii-ña taxnuni nuu-ña. ¹¹ Ko ñadi'i xi'in seyii, nduu-s ka kunduu xi'in Xto'o-ro Jesucristu. Ndoñu'u ñadi'i seyii, te ndoñu'u seyii ñadi'i. ¹² Na n-kidava'a Ianyuux ñadi'i, n-kidava'a-ia-ña xi'in yiki na'a seyii, ko vitna kida-ia xa ñadi'i xajan seyii. Ianyuux kuu Ia n-kidava'a nduu-s.

¹³ Kototnuni koio mee-n tnu'u ya'a. ¿Vatuka xa ña dada'u ñadi'i diki-ña, hora xijan ta'u-ña nuu

Ianyuux, a ña'a? ¹⁴ Na n-kidava'a Ianyuux ntdaa xa io, n-kida-ia xa kujanuu seyii xa kani idi diki-s. ¹⁵ Ko n-kida-ia xa na kokani idi diki ñadi'i, chi xadiñu-ña kuu. N-xia'an-ia idi diki-ña xa da'u va'a diki-ña. ¹⁶ Ja'an-da xa xijan xetniu-ro, ntdaa mee-ro ka kuu ñayiu jandixa Cristu. Maxku kuxee ini koio mee-n.

Ka ja'an-n xa ka xaxi-n ndeyu Xto'o-ro, ko ña ndaa

¹⁷ Ko io inka xa ña tna ini-da. N-teku-da xa hora nataka koio-n veñu'u, ñatu ka chindee tna'a-n xa kunduu koio na'i ka-n xi'in Cristu. N-teku-da xa ka kida tna'a-n xa u'u. ¹⁸ Juini ka nataka-n xa ndadaka'nu koio-n Ianyuux, ko ñatu ka kida iin nuu-n, chi jantna'a tnu'u-n, iin-n xi'in inka-n. N-teku-da xa dava-n ka kida iin xa kida-n, te dava ka-n ka kida inka xa kida-n. Te dava tnu'u n-teku-da, jandixa-da. ¹⁹ Ka xa'nde tna'a-n, xa dande'a tna'a-n jundu ka kuu se ndaa kunduu xi'in Cristu. ²⁰ Juini ka nataka-n, te ka ja'an-n xa ka xaxi-n ndeyu Xto'o-ro Jesucristu, ko ña ndaa. ²¹ N-teku-da xa ka xaxi iin iin-n ndeyu xne'e mee-n, te ñatu dakexio nuu tna'a-n. Na ya'a xa n-ka xaxi-n, te dava-n ña n-ka xaxi-n, te dava-n diko n-ka xini-n. ²² ¡Ay! ¿Ña tuu na ve'e-n, nuu kaa-n nuu ko'o-n? Ñatu ndaxio-n xañu'u nuu Ianyuux, ni nuu ñayiu ka jandixa-ia. Ka xia'an-n xa januu nuu ñani-n ku'a-n ka kunda'u. ¿Nax io xa ja'an-da nuu-n? Ja'an-da xa ña tna ini-da, ja'an-da xa ka kida mee-n xa u'u.

*Ndeyu Xto'o-ro Jesucristu
(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)*

²³ Chi nani n-dakua'a ña'a Xto'o-ro Jesús mee-da, dani n-dakua'a ña'a mee-da mee-n. N-ja'an-da nax n-kuu xakuaa ijan, hora n-diko Judas Iscariote Xto'o-ro Jesús nuu se n-ka xa'ni ña'a. N-ja'an-da xa xakuaa ijan, n-tni Xto'o-ro Jesús tila. ²⁴ Na n-xia'an-ia xa n-kuta'u-ia nuu Ianyuux, n-ta'u dava-ia tila, te n-ja'an-ia: “Tni koio, te kaa-n. Xa'a kuu yiki kuñu mee-r. Juejoon-r xa ka'ni ña'a koio-s mee-r, xaxe'e mee-n. Kax koio tila ya, te du'a ku naja'an ña'a koio-n mee-r.” ²⁵ Na n-ya'a xa n-xaxdini-ia xi'in se dakua'a-ia, n-tni-ia in taxa ñu'u ndudi uva, te n-ja'an-ia: “Ndudi uva ya'a kuu niñi mee-r. Xa kuu mee-r xaxe'e mee-n, kuu xa ndone'e Ianyuux in tratu xee. Ko'o koio ndudi uva ya'a, te du'a ku naja'an ña'a koio-n mee-r.” ²⁶ Xijan kuu xa ntna vuelta kax koio-n tila ya'a te ko'o koio-n ndudi uva ya'a, du'a dande'a koio-n ñayiu xa n-xi'í Xto'o-ro Jesucristu xaxe'e-ro. Xijan kuu xa, ku kada na'i koio-n xa'a, nde na ndixi mee-ia.

Io xa koo koio-n xañu'u hora xaa-n ndeyu Xto'o-ro

²⁷ Xijan kuu xa koo koio-n cuedado, xa xandaa kuu xa xndaxio-n xañu'u nuu Xto'o-ro Jesús, hora xaa-n tila ya'a te xi'in ndudi uva ya'a. Maxku kada koio ka-n xa u'u nuu tila kuu yiki kuñu Xto'o-ro, maxku kada koio ka-n xa u'u nuu ndudi uva kuu niñi Xto'o-ro. ²⁸ Kototnuni mee-n, in in-n. Dada kua'a-n xa kaa-n tila ya'a te ko'o-n ndudi uva ya'a. ²⁹ Xijan kuu xa, io xa kutnuni ini koio-n nax kuu xa kida-n, io xa koo koio-n cuedado xa koo-n xañu'u nuu Xto'o-ro Jesucristu, hora xaa-n tila ya'a te xi'i-n ndudi uva ya'a. Nux ña ndaxio-n xañu'u nuu mee-ia, te koo xa kada u'u ña'a Ianyuux mee-n.

³⁰ Xijan kuu xa, dava-n ka kuita vitna, te dava-n ka ku'u. Te dava-n xá n-ka xi'í. Du'a kida u'u ña'a Ianyuux mee-n. ³¹ Nux va'a na kototnuni-ro mee-ro, te ma ndoñu'u xa kada u'u ña'a Ianyuux. ³² Chi na kida u'u ña'a Ianyuux mee-ro, kuu ná kuu xa kida u'u ñn seyii da'ya yii-s xemani ka-s. Kida u'u ña'a-ia mee-ro vitna, xa maxku ndada u'u ña'a-ia mee-ro, hora ndada u'u-ia ñayiu ña ka jandixa mee-ia.

³³ Ñani-da ku'a-da, hora nataka koio-n xa kaa-n ndeyu Xto'o-ro Jesús, io xa kundetu tna'a-n, ñn-n xi'in inka-n. ³⁴ Nux ña kua'a-n xa kundetu tna'a-n, kaa-n te ko'o-n ve'e mee-n. Nux juini-n xa nataka koio-n, nataka va'a koio-n. Maxku kada koio-n xa io xa kada u'u ña'a ka Ianyuux. Te nux io inka xa ka juini-n xa kajan tnu'u koio-n, te ja'an ka-ro hora xee-da ñuu-n.

12

Xa taxi Espíritu Ianyuux nuu ñn ñn-ro

¹ Ñani-da ku'a-da, juini-da xa kutnuni ini koio-n nanda kidatniu Espíritu Ianyuux anu-ro, juini-da xa kutnuni ini koio-n nax taxi Espíritu Ianyuux nuu ñn ñn-ro.

² Va'a xini-n nanda n-ka kida-n, antecas xa jandixa-n Jesucristu. N-ka jandixa-n santu ña ndito. ³ Vitna, juini-da xa kutnuni ini va'a koio-n. Nux kui'a kakune'e ñn ñayiu Jesús, te du'a xini-ro xa ña kidatniu Espíritu Ianyuux anu-i. Nux ja'an ñn ñayiu xa Jesús kuu Xto'o-i, te du'a xini-ro xa kidatniu Espíritu Ianyuux anu-i.

⁴ Io idini Espíritu Ianyuux. Io ñn xa xia'an-ia nuu ñn ñayiu, te inka xa xia'an-ia nuu inka ñayiu,

ko mee-ia kuu idini. ⁵ Io idini Xto'o-ro Jesús. Io ñin xa kida ñin ñayiu, te ñinka xa kida ñinka ñayiu, ko ñayiu ka xinokuechi nuu Xto'o-ro Jesús ka kuu-ro, ntdaa-ro. ⁶ Idini Ianyuux io. Ntdaa xa kida-ro, kuu xaxe'e xa kidatniu Ianyuux anu-ro. Ntdaa-ro, kidatniu-ia anu-ro, ko xa kidatniu-ia anu-ro, ñin ñin-ro, ña ka kuu ñin nuu. ⁷ Xi'in xa taxi-ia ñin ñin-ro, dande'a ña'a Espíritu Ianyuux xa kidatniu-ia anu-ro. Kidatniu-ia anu-ro, xa chindee tna'a-ro, ñin-ro xi'in ñinka-ro. ⁸ Nu u ñin-ro, kida Espíritu Ianyuux xa va'a kutnuni ini-s xa kuu xandaa. Kutnuni ini mee-s xa ja'an-s nuu mee-ro, te du'a chindee ña'a-s ntdaa-ro. ñinka-ro kuu se tu'a va'a. Kida Espíritu Ianyuux xa tu'a va'a-s, te ja'an-s nuu mee-ro, te du'a chindee ña'a-s ntdaa-ro. ⁹ Nu u ñinka-ro, kida Espíritu Ianyuux xa io-s confianza ka'nu nuu Ianyuux, xa kua'a-s xa kajan-s dava'a nga xa ndoñu'u-ro. Nu u ñinka ñani-ro ku'a-ro, kida Espíritu Ianyuux xa kua'a-s xa ndadava'a-s ñayiu ku'u. ¹⁰ Nu u ñinka-ro, kida Espíritu Ianyuux xa kua'a-s xa kada-s milagru, ná kida mee-ia. Nu u ñinka ñani-ro ku'a-ro, xia'an Espíritu Ianyuux tnu'u Ianyuux, xa juña tnu'u ñani-ro ku'a-ro nuu ñayiu. Te io ñinka ñani-ro ku'a-ro kuu tna'a xi'in-ro. Hora kidatniu kui'na xa danda'u ña'a-i mee-ro, te kida Espíritu Ianyuux xa kutnuni ini ñani-ro ku'a-ro xa du'a kuu, te du'a ka chindee ña'a-s ntdaa-ro. Kida Espíritu Ianyuux xa ñinka-ro kua'a xa ja'an-s tnu'u xee, tnu'u Espíritu Ianyuux. Te kida Espíritu Ianyuux xa ñinka-ro kua'a xa dandee-s tnu'u jan. ¹¹ Ko idini Espíritu Ianyuux io. Kidatniu-ia anu-ro, te taxi-ia dava'a nga xa juini mee-ia nuu ñin ñin-ro.

Idini yiki kuñu kuu-ro xi'in Cristu

12 Kani ini koio-n nanda kuu yiki kuñu-ro. Io nda'a-ro, xe'e-ro, diki-ro, ko ntdaa xa'a kuu idini yiki kuñu-ro. Dani Cristu tuku. Xaxe'e xa kundu-ro, ntdaa-ro, xi'in mee-ia, te kuu ná kuu xa idini yiki kuñu kuu-ro xi'in-ia. 13 Dava-ro ka kuu ñayiu Israel, te dava-ro ka kuu ñayiu ña ka kuu ñayiu Israel. Dava-ro ka kuu ñayiu kidatniu du'a nuu inka ñayiu, te dava-ro ka kuu ñayiu xtuu libre. Ko idini xa kuu-ro. Na n-ka xendute-ro, n-ka tñi-ro Espiritu Ianyuux, te n-kida mee-ia xa idini xa kuu-ro.

14 Ñadu idini xa kuu yiki kuñu-ro, chi kue'e xa kuu. 15 Na kani ini-ro nax koo, nux kukuedi ini xe'e-ro nuu nda'a-ro. “Xaxe'e xa ña kuu-r nda'a, ñatu xiniñu'u-r”, kachi-i. Juini du'a xani ini-i, ko xa ja'an-i ña kuu xandaa. 16 Na kani ini-ro nax koo, nux kukuedi ini do'o nuu nduchi nuu-ro. “Xaxe'e xa ña kuu-r nduchi nuu, ñatu xiniñu'u-r”, kachi-i. Juini du'a xani ini-i, ko xa ja'an-i ña kuu xandaa. 17 Nux nduchi nuu-ro n-kuu yiki kuñu-ro, te, ¿nanda kuu xa tekuro? Nux do'o-ro n-kuu yiki kuñu-ro, te, ¿nanda kuu xa xen ditni-ro? 18 N-kidava'a Ianyuux yiki kuñu-ro. ñin ñin xa io-ro, n-kida tu'a-ia, xa ku kuu-i, ntdaa-i, idini yiki kuñu-ro. Du'a n-juini Ianyuux, te du'a n-kida-ia. 19 Nux n-kidava'a-ia nda'a ni-ro n-kuu, te ma ku kuu yiki kuñu-ro. Nux n-kidava'a-ia nduchi nuu ni-ro n-kuu, te ma ku kuu yiki kuñu-ro. 20 Xijan kuu xa, n-kidava'a Ianyuux ntdaa xa io yiki kuñu-ro. Ko juini io kue'e xa io-ro, ko idini yiki kuñu-ro kuu.

21 Te nduchi nuu-ro, ña kua'a-i xa ja'an-i nuu nda'a-ro: “Ñandoñu'u ña'a-r.” Te diki-ro, ña kua'a-i

xa ja'an-i nuu xe'e-ro: “Ña ndoñu'u ña'a-r.” ²² Io ñn uu xa io yiki kuñu-ro, xa tu ini-ro xa ñatu xiniñu'u, ko xijan kue'e ka ndoñu'u ka-ro. ²³ Io ñnka xa io yiki kuñu-ro, xa xani ini-ro xa ña vili kaa, te ñnka io xa juini-ro xa dada'u-ro. Ko nuu xa'a, io-ro kue'e ka xañu'u, te dada'u va'a-ro hora ndixi-ro da'ma-ro. ²⁴ Te io kue'e ñnka xa io yiki kuñu-ro, xa ña ndoñu'u xa dada'u-ro. Du'a n-kidava'a lanyuux yiki kuñu-ro, te du'a n-kida-ia xa koo-ro kue'e ka xañu'u nuu xa xani ini-ro xa ña vili kaa. ²⁵ Chi ña n-juini-ia xa jantna'a koio-i. N-juini-ia xa chindee tna'a-i, ntdaa-i. ²⁶ Nux kue'e vida ya'a nda'a-ro, do'o-ro, te du'a kuu xa kue'e vida ya'a ntdaa xa io yiki kuñu-ro. Nux koo-ro xañu'u nuu ñn xa io yiki kuñu-ro, te du'a kuvete koio ntdaa xa io yiki kuñu-ro.

²⁷ Te mee-n ka kuu yiki kuñu Cristu. Juini kue'e-n io, ko ka kuu-n idini yiki kuñu-ia. ²⁸ Nu u ñn ñn-n, xa n-taxi lanyuux tniu mee-n. N-ja'an ña'a-ia mee-n, xa ku kuu koio-n ñayiu ka jandixa Cristu. Ditna ka, n-kaxi-ia se ka kuu se n-tunda'a Jesucristu. Dada, se ka xian tnu'u tnu'u lanyuux nuu ñayiu. Te dada, se ka dakua'a tnu'u lanyuux nuu ñayiu. N-kida-ia xa ñnka-n ka kida milagru, te ñnka-n ka kua'a-n xa ndadava'a-n ñayiu ku'u. N-kida-ia xa ñnka-n ka chindee ñayiu ndoñu'u, te ñnka-n ka ta'u tniu nuu ñayiu. Te n-kida-ia xa ñnka-n ka ja'an tnu'u xee n-taxi Espiritu lanyuux. ²⁹ Ña ntdaa-n ka kuu se n-tunda'a ña'a-ia. Ña ntdaa-n ka kuu se xian tnu'u tnu'u-ia nuu ñayiu. Ña ntdaa-n ka kuu se dakua'a tnu'u lanyuux nuu ñayiu. Ña ntdaa-n ka kida milagru. ³⁰ Ña ntdaa-n ndadava'a ñayiu ku'u. Ña ntdaa-n kua'a-n xa ja'an

tnu'u xee, te ña ntdaa-n kua'a xa dandee-n tnu'u xee. ³¹ Ko io xa kajan koio-n, xa tñi koio-n xa va'a ka. Te dande'a ña'a-da ñin xa kuu xa va'a ka dada ntdaa xa'a.

13

Xa vii xa va'a ka kuu xa xemani-ro Ianyuux xi'in ñayiu

¹ Xa kuu xa va'a ka kuu xa xemani-ro Ianyuux te xemani-ro ñayiu. Nux kua'a-da xa ja'an-da ntdaa tnu'u ka ja'an ñayiu, xi'in nde tnu'u ka ja'an ángel, ia ka xinokuechi nuu Ianyuux, ko ñatu xemani-da ñayiu, te xijan kuu xa ñatu xiniñu'u tnu'u ja'an-da. Nux ña xemani-da ñayiu, te du'a kuu-da ná kuu ñin xa kupaa ni, kuu-da ná kuu ñin kaa ña kande va'a. ² Nux xian tnu'u-da tnu'u Ianyuux nuu ñayiu, ko ña xemani-da-i, te du'a ñatu ya'u-da ni ñin. Nux ka'u-da tnu'u Ianyuux, nde kut-nuni ini-da ntdaa xa n-dande'a ña'a-ia mee-ro, ko ñatu xiniñu'u-da ni ita'u, nux ña xemani-da ñayiu. Nux io-da kue'e confianza nuu Ianyuux, nde xa kua'a-da xa kajan-da nuu-ia xa dakanda-ia yuku te najantuu-ia yuku inka lado, ko ña ya'u-da ni ñin, nux ña xemani-da ñayiu. ³ Nuxa xia'an nga-da ntdaa xaxii-da ñayiu kunda'u, ko ña xemani-da-i, te du'a ña kida-da ni ñin xava'a. Nux juña'a-da mee-da, xa teñu'u ña'a koio ñayiu nde ka'ni ña'a-i, ko ña xemani-da ñayiu, te du'a koo xa ña n-kida-da ni ñin xa kuu xava'a.

⁴ ñin seyñi xemani ñayiu, io-s pacencia nuu-i. Se va'a kuu-s, te chindee-s ntdaa ñayiu. Ña kukuedi ini mee-s ntdaa xa io. ⁵ Xemani-s ntdaa ñayiu, ña kui'a ja'an-s, ña kui'a kuu-s. Ñatu ja'an-s xa io xa

kada-ro xa juini mee-s. Ñatu kiti ini-s nuu ñayiu, ña kuu-s se kunde'e nuu ñayiu. Ña kida kuenda-s xa u'u ka kida ña'a ñayiu. ⁶ Xemani-s ntdaa ñayiu. Kuko'yo ini-s hora ka kida-i xa u'u, te kuvete-s hora ka jandixa-i xa kuu xandaa. ⁷ Xemani-s ñayiu. Ña jan tnu'u-s kuechi-i. Io-s confianza nuu-i, jandixa-s xa kada-i xava'a. Nux io xa kue'e vida ya'a mee-s xaxe'e mee-i, du'a kada-s, te taxkanu ini na'i ka-s-yi.

⁸ Xemani-s ñayiu. Nde ma jin ndi'i xa xemani-s-yi. Vax ndi'i xa xian tnu'u-ro tnu'u lanyuux nuu ñayiu. Vax ndi'i xa ja'an-ro tnu'u xee, tnu'u taxi Espiritu lanyuux. Vax ndi'i xa ka'u-ro tnu'u lanyuux, xa kutnuni ini-ro xa n-dande'a ña'a-ia. Ko nuncas ma jin ndi'i xa xemani-ro lanyuux xi'in ñayiu. ⁹ Vitna kutnuni ini-ro ita'u ni. Te juini xian tnu'u-ro tnu'u lanyuux nuu ñayiu, ko ta kutnuni ini ka-ro ntdaa xa ja'an-ia. ¹⁰ Ko na koo xa daxonokava lanyuux ntdaa xa kida-ia ñuñayiu, te ndixi Xto'o-ro Jesús, te hora ijan va'a kutnuni ini-ro.

¹¹ Na luchida, n-xo ja'an-da ná ja'an ñin seluchi. N-xo xani ini-da ná xani ini sekuechi, te n-xo kutnuni ini-da ná kutnuni ini sekuechi. Ko na n-xa'nu-da, te n-dandoo-da xa xani ini sekuechi. ¹² Vitna ña kutnuni va'a ini-ro, kuu ná kuu xa nde'a-ro nuu spejo. ñin kiu, kutnuni va'a ini-ro, chi jini-ro lanyuux nuu xi'in nuu. Vitna, ita'u ni xini-ro-ia. Kiu ijan, jini va'a-ro mee-ia, ná xini ña'a mee-ia mee-ro. ¹³ Xijan kuu xa, vitna jandixa-ro lanyuux, io-ro confianza nuu-ia xa ntdaa xa kida ña'a-ia kuu xava'a, te xemani-ro mee-ia xi'in ñayiu. Ndruni xa'a io, te nuncas ma jin ndi'i. Ko xa vii xa

va'a ka, kuu xa xemani-ro Ianyuux te xemani-ro ñayiu.

14

Tnu'u xee taxi Espíritu Ianyuux

¹ Io xa kukajan ini koio-n xa juemani-n Ianyuux xi'in ñayiu. Diuni io xa kukajan ini koio-n xa tñi koio-n xa taxi Espíritu Ianyuux. Te io xa yo kukajan ini koio-n xa tñi koio-n tnu'u Ianyuux, xa juña tnu'u koio-n tnu'u-ia nuu ñayiu. ² Hora ka ja'an-n tnu'u xee n-taxi Espíritu Ianyuux, du'a ka ja'an-n nuu Ianyuux. Ñatu ka ja'an-n nuu ñayiu, chi ña ka kutnuni ini ñayiu tnu'u ka ja'an-n. Xi'in Espíritu Ianyuux, ka ja'an-n xa kuu xa na'i. ³ Ko nux juña tnu'u koio-n tnu'u Ianyuux nuu ñayiu, du'a chindee va'a-n-yi. Dakua'a-n-yi, te chindee-n-yi xa kundee ini-i xa jandixa na'i ka-i Xto'o-ro Jesu-cristu, te xia'an-n tnu'u kanu ini nuu-i. ⁴ ñin seyii, nux ja'an-s tnu'u xee, du'a chindee-s meni mee-s. Ko nux juña tnu'u-s tnu'u Ianyuux nuu ñayiu, du'a chindee-s ñani-s ku'a-s tuku.

⁵ Vatuka xa ja'an koio-n, ntdaa-n, tnu'u xee taxi Espíritu Ianyuux, ko va'a ka xa juña tnu'u koio-n tnu'u Ianyuux nuu ñayiu. Ya'u ka se xian tnu'u tnu'u Ianyuux nuu ñayiu, dada se ja'an ni tnu'u xee xia'an Espíritu Ianyuux. Ko nux ja'an-s tnu'u xee-s te dada dandee-s tnu'u jan, te vatuka, chi du'a chindee-s ntdaa ñayiu ka jandixa Cristu.

⁶ Ñani-da ku'a-da, nux vitna naxee-da ñuu-n, te ja'an-da tnu'u xee-da, te, ¿nax xiniñu'u? Ko nux dakua'a ña'a-da te vatuka. Dakua'a ña'a-da ñin xa n-dandea ña'a Ianyuux mee-da. O dakua'a ña'a-da ñin xa tu'a va'a mee-da. O kachitnu'u-da

tnu'u Ianyuux nuu-n. Ntdaa xa'a, chindee ña'a-da mee-n.

⁷ Kani ini koio-n ná kuu ñn flauta, ñn yolii. Juini ña ndito-tnu, ko kande-tnu. Ko nux ma tiu ñn seyii flauta, o nux ma dakande ñn seyii yolii, te, ¿nanda koo xa vili kande-tnu xa kunini-ro? ⁸ Diuni trompeta. Nux ma danda'i xee ñn seyii trompeta, te, ¿nanda kada tu'a koio seyii xa dada'an koio-s ñuu-s? ⁹ Mee-n tuku. Nux ja'an koio-n tnu'u xee n-taxi Espíritu Ianyuux, ko ma dandee koio-n tnu'u jan, te, ¿nanda kutnuni ini koio ñayiu nax ka ja'an-n? Du'a ñatu xiniñu'u tnu'u-n. ¹⁰ Nu dñn tnu'u ka ja'an ñayiu ññayiu. Tuku ka ja'an ñayiu, ñn ñn ñuu. Ko juini kue'e tnu'u io, ko va'a kutnuni ini ñayiu ñn ñn ñuu, hora ja'an ñn seyii xa kuu tnu'u mee-i. ¹¹ ¿Ko nax koo, nux ña kutnuni ini-da tnu'u ja'an ñn seyii? Du'a kuu mee-da se ña ja'an va'a nuu mee-s, te du'a kuu mee-s se ña ja'an va'a nuu mee-da. ¹² Mee-n tuku. Ka kukajan ini-n xa tñi-n xa taxi Espíritu Ianyuux. Vatuka. Ko va'a ka xa kukajan ini-n xa tñi-n xa kua'a-n xa chindee-n ñayiu ka jandixa Cristu.

¹³ Xijan kuu xa, nux ja'an-n tnu'u xee n-taxi Espíritu Ianyuux, io xa kajan ta'u-n nuu Ianyuux, xa na kada-ia xa dandee-n tnu'u xee-n nuu ñayiu. ¹⁴ Nux xijan ta'u-da tnu'u xee-da, du'a xijan ta'u-da xi'in anu ni-da, ko ña xani ini va'a-da tnu'u ja'an-da. ¹⁵ Xijan kuu xa, ¿nax koo?, ¿nax io xa kada-da? Kajan ta'u-da xi'in anu-da, ko diuni kani ini va'a-da hora kajan ta'u-da. Kata-da xi'in anu-da, ko diuni kani ini va'a-da hora kata-da. ¹⁶ Nux kajan ta'u-n xi'in anu ni-n, te, ¿nanda kua'a xa kajan ta'u inka ñayiu xi'in-n? Hora xia'an-n xa

n-kuta'u-n nuu Ianyuux, te ña kua'a-i xa ja'an-i: “¡Du'a na koo!”, chi ña kutnuni ini-i tnu'u ja'an-n. 17 Xandaa kuu xa va'a xia'an-n xa n-kuta'u-n nuu Ianyuux, ko ñatu chindee-n ñani-n ku'a-n. 18 Na kuta'u-da Ianyuux xa ja'an-da tnu'u xee-da n-taxi Espíritu Ianyuux. Kue'e ka ja'an mee-da dada ntdaa mee-n. 19 Ko hora ja'an-da nuu ñayiu ka jandixa Jesucristu, juini-da xa dakua'a-da-i. Juini-da xa kani ini-da, te ja'an-da o'on ni tnu'u, te du'a chindee-da ñayiu ka jandixa Jesucristu, dada xa ja'an-da uxi mil tnu'u xee-da, te du'a kuu xa ma chindee-da-i ni ita'u.

20 Ñani-da ku'a-da, maxku kani ini koio ka-n ná ka xani ini sekuechi. Ko vatuka xa ku kuu koio mee-n ná kuu seyijin, xa maxku kada koio ka-n xa u'u. Ko hora kani ini-n, io xa kani ini va'a-n, ná ka xani ini sexa'nu. 21 Ja'an tnu'u Ianyuux: “Tnu'u xee ja'an-da nuu ñayiu ya'a, ja'an-da tnu'u seto'o nuu-i, ko dani ña ka chinuu-i tnu'u ja'an-da nuu-i.” 22 Xijan kuu xa, xa kida Espíritu Ianyuux xa ja'an-n tnu'u xee-n n-taxi-ia, kuu xa kida-ia ñn milagru nuu ñayiu ña ka jandixa Jesucristu. Te xa kida-ia xa xian tnu'u-n tnu'u Ianyuux nuu ñayiu, kuu xa kida-ia ñn milagru nuu ñayiu ka jandixa Jesucristu. Nu u ñayiu ka jandixa-ia, kida-ia ñn. Nu u ñayiu ña ka jandixa-ia, kida-ia inka. 23 Kani ini koio-n. Nux nataka-n ntdaa-n, te ja'an-n ntdaa-n tnu'u xee n-taxi Espíritu Ianyuux, te ijan kiu ñn ñayiu ta tñi ka tnu'u xee, o ñayiu ña jandixa Jesucristu, te, ¿nax koo? Ja'an ñayiu jan xa n-ka nduloko-n. 24 Ko nux juña tnu'u-n, ntdaa-n, tnu'u Ianyuux nuu ñayiu, te ijan kiu ñn ñayiu ta tñi ka tnu'u xee, o ñn ñayiu ña jandixa Jesucristu, te,

¿nax koo? Xi'in tnu'u-n, koo xa kada-n ntdaa-n xa kutnuni ini ñayiu jan xa kuu mee-i ñayiu kida xa u'u. ²⁵ Dande'a Espíritu Ianyuux xa na'i io anu-i, te nujuiin ndeyu-i nuu Ianyuux xa koo-i xañu'u nuu-ia, te ja'an ndaa-i xa xandaa kuu xa tuu Ianyuux me'ñu mee-n.

Maxku kada koio ka-n pletu

²⁶ Ñani-da ku'a-da, xijan kuu xa, ¿nax koo? Hora nataka koio-n, io xa chindee tna'a koio-n xa jandixa ka-n, ntdaa-n, Jesucristu. Kata koio-n alabanza nuu Ianyuux. Dakua'a tna'a koio-n. Juña tnu'u tna'a-n nax n-dande'a ña'a Ianyuux mee-n. Ja'an-n tnu'u xee n-taxi Espíritu Ianyuux, te dandee-n tnu'u jan nuu ñani-n ku'a-n. Ko ntdaa xa kada koio-n, ñin ñin-n, io xa kada-n xa chindee tna'a-n xa jandixa ka-n, ntdaa-n, Jesucristu. ²⁷ Nux ja'an-n tnu'u xee n-taxi Espíritu Ianyuux, diko ní uu uni ni ja'an-n. Ditna ka ñin-n, te dada ñnka-n. Te io xa dandee ñin ñani-n ñin ku'a-n tnu'u-n nuu ntdaa ñayiu nataka ijan. ²⁸ Nux ña yoo ñin ñayiu kua'a xa dandee-i tnu'u-n, te maxku ja'an-n tnu'u xee hora nataka ñayiu ka jandixa Jesucristu. Vatuka xa na'i ja'an-n tnu'u xee anu mee-n xi'in Ianyuux. ²⁹ Diuni na ja'an uu uni ni se ka xian tnu'u tnu'u Ianyuux nuu ñayiu. Te na ja'an dava ka ñani-n ku'a-n nux ja'an-s tnu'u Ianyuux, o nux kidatniu kui'na me'ñu-n, xa danda'u ña'a-i xi'in tnu'u ja'an-s. ³⁰ Te se kuu uu, xi'in se kuu uni. Hora juña'a Ianyuux ñin tnu'u xa juña tnu'u mee-s nuu ñayiu, te io xa nkoo se ja'an ki'na nuu, xa ndojuiin se kuu uu, xa ja'an mee-s. Te dada nkoo se kuu uu, te ndojuiin se kuu uni, xa ja'an

mee-s. ³¹ Nux du'a kada koio-n, te kua'a xa ja'an-n, ntdaa-n, tnu'u Ianyuux n-ka tñi-n. Ditna ka iñ-n, te dada inka-n. Du'a dakua'a-n ntdaa-n, te tñi-n ntdaa-n tnu'u kanu ini. ³² Chi kua'a-n, ntdaa-n, xa kada maxu-n, hora kua'a xa ja'an-n, te hora ma kua'a xa ja'an-n. ³³ Chi nuncas ma kada Ianyuux xa koo pletu me'ñu mee-n, ni ma kada-ia xa uu uni-n juña tnu'u tnu'u-ia nuu ñayiu idini vuelta.

Io xa kada koio mee-n, ná ka kida ñayiu ka jandixa Jesucristu ntdaa ñuu. Ñayiu n-kida diñ Ianyuux ka kuu-n. ³⁴ Hora nataka koio-n, te maxku ndatnu'u koio ñadi'i. Maxku juejoon koio-n xa ndatnu'u koio-ña. Na kada koio-ña ná ja'an tnu'u Ianyuux, na jandixa koio-ña yñ-ña. ³⁵ Nux juini-ña xa kutnuni ini va'a ka-ña, na kajan tnu'u-ña nuu yñ-ña ve'e, chi ña kuu xa va'a xa ndatnu'u koio ñadi'i hora nataka koio-n.

³⁶ Naja'an koio-n xa inka ñayiu n-ka kachitnu'u tnu'u va'a Ianyuux nuu-n. Diñuni naja'an koio-n xa n-ka tñi inka ñayiu tnu'u-ia tuku. ³⁷ Ka xani ini-n xa se ka xian tnu'u tnu'u Ianyuux nuu ñayiu ka kuu-n. Ka ja'an-n xa n-ka tñi-n xa n-taxi Espíritu Ianyuux. Nux du'a kuu, te io xa jandixa koio-n xa xa kidava'a mee-da kuu xa ta'u tñiu Xto'o-ro nuu-n. ³⁸ Nux ña ka juini-n xa tñi-n tnu'u-da, ña ka kuu-n se n-ka tñi tnu'u Ianyuux, ña ka kuu-n se n-ka tñi xa taxi Espíritu Ianyuux.

³⁹ Ñani-da ku'a-da, xijan kuu xa, io xa kukajan ini koio-n xa tñi koio-n tnu'u Ianyuux, xa juña tnu'u koio-n tnu'u-ia nuu ñayiu. Te maxku ja'an koio-n xa maxku ja'an ñani-n ku'a-n tnu'u xee n-xia'an Espíritu Ianyuux. ⁴⁰ Hora nataka koio-n,

io xa kada koio-n xa va'a, maxku kada ka-n pletu me'ñu mee-n.

15

N-nandoto Cristu

¹ Ñani-da ku'a-da, juini-da xa kutnuni ini koio-n tnu'u va'a n-kachitnu'u-da. N-ka tñi-n tnu'u va'a jan, te xaxe'e tnu'u jan, ka kunduu-n xi'in Cristu.

² Xaxe'e xa n-ka tñi-n tnu'u va'a Jesucristu, te n-dakaku ña'a Ianyuux mee-n, xa ma kuú koio-n xi'in kuechi-n. Io xa kundee ini koio-n, xa jandixa na'i ka koio-n tnu'u n-kachitnu'u-da. ¿O kuu xa ña n-ka jandixa-n Jesucristu a?

³ N-ja'an-da nuu mee-n xa n-tñi mee-da. Xa ki'na nuu, kuu xa n-xi'í Cristu xaxe'e kuechi mee-ro. Du'a n-kida Cristu ntdaa ná io ná jua'an tnu'u Ianyuux n-ka chidotnuni seyñi xá n-kuu kue'e kuia. ⁴ N-ka kuxi ñayiu yiki kuñu ndi Jesús, te nuu uni kiu n-kida Ianyuux xa n-nandoto-ia. Du'a n-ka chidotnuni seyñi xá n-kuu kue'e kuia.

⁵ Na n-ya'a xa n-nandoto Cristu, te n-xini Spedru mee-ia. Dada n-kixee Cristu nuu se tunda'a-ia.

⁶ Ijan dada n-kixee-ia nuu n-ka xo nataka o'on cientu ñani-ro ku'a-ro. N-ka xini-s-ia, ntdaa-s. Te juini ñin uu-s xá n-ka xi'í, ko tuu na'i dava ka-s xi'in-ro nde vitna. ⁷ Dada n-kixee-ia nuu Jacobo, dada nuu ntdaa se tunda'a-ia.

⁸ Te dada n-kixee Cristu nuu mee-da tuku. Ña n-xo tuu-da xi'in-ia, na n-xo tuu-ia ñuñayiu ya'a. Ná kuu ñin se kuee n-kaku kuu mee-da.

⁹ Se luchi ka kuu-da nuu ntdaa se n-tunda'a-ia. Xaxe'e xa n-kida-da kue'e xa u'u nuu ñayiu ka jandixa Cristu, ñatu ya'u-da xa danani ña'a-ia se tunda'a-ia. ¹⁰ Xi'in xamani-ia, n-kida Ianyuux

xa kuu mee-da ñin se tunda'a Jesucristu. Te va'a xiniñu'u xamani-ia, chi kue'e ka n-kidatniu mee-da, dada ntdaa se n-tunda'a-ia. Ko meni mee-da ña'a, chi xaxe'e xamani mee-ia du'a n-kuu. ¹¹ Xijan kuu xa, nux ja'an mee-da, o nux ja'an koio inka se n-tunda'a-ia, ko ka ja'an-da, ntdaa-da, xa n-nandoto Cristu. Te n-ka jandixa mee-n tnu'u n-ka ja'an-da.

Nandoto koio ndiyi

¹² Nux xa ka xian tnu'u-da nuu ñayiu, kuu xa n-kida Ianyuux xa n-nandoto Cristu, te, ¿nax kuu xa ka ja'an dava mee-n xa ña kua'a xa nandoto yiki kuñu ndiyi? ¹³ Nux ña kua'a xa nandoto yiki kuñu ndiyi, du'a ña n-nandoto Cristu nda vi. ¹⁴ Nux ña n-nandoto Cristu, te du'a ñatu xiniñu'u xa kachitnu'u-da, te ñatu xiniñu'u xa ka jandixa-n. ¹⁵ Nux du'a kuu, te kuu xa mee-da ka kuu se ña n-ja'an ndaa, chi n-ka ja'an-da xa n-kida Ianyuux xa n-nandoto Cristu. Ko nux xandaa kuu xa ma nandoto yiki kuñu ndiyi, te du'a ña n-kida Ianyuux xa n-nandoto Cristu. ¹⁶ Nux ma kada Ianyuux xa nandoto koio ndiyi, te nde Cristu ña n-nandoto tuku. ¹⁷ Te nux ña ndito Cristu, te ña ya'u ni ñin xa ka jandixa-n-ia. Nux du'a kuu, te dani xtuu-n xi'in kuechi-n. ¹⁸ Nux du'a kuu, te ñani-ro ku'a-ro xá n-ka n-xi'í, xá n-ka jua'an da'u ni-s andea. Juini n-ka kunduu mee-s xi'in Cristu, ko nux ña ndito Cristu, te du'a n-ka xi'í-s xi'in kuechi-s. ¹⁹ Nux n-dandoo-ro ntdaa xa io ñuñayiu, xa kunduu-ro xi'in Cristu, te ña n-nandoto-ia, te kuu mee-ro ñayiu nda'u ka dada ntdaa ñayiu.

²⁰ ¡Ko vitna xa n-kida Ianyuux xa n-nandoto Cristu! Xandaa kuu xa Cristu Jesús kuu se

n-nandoto ki'na nuu, te kutnuni ini-ro xa ñayiu n-ka xi'í, nandoto koio-i tuku. ²¹ Nani n-kida Ianyuux xa kuú koio ntdaa ñayiu, xaxe'e xa n-kida idini seyii xa u'u, dani kada-ia xa nandoto koio ñayiu, xaxe'e xa n-nandoto idini seyii. ²² Nani ka xi'í ntdaa ñayiu xaxe'e Adán, dani nandoto koio ntdaa ñayiu xaxe'e Cristu. ²³ Ko ñn ni ñn ni. Ditna ka Cristu, te dada ntdaa ñayiu ka kunduu xi'in-ia hora ndixi-ia ñuñayiu. ²⁴ Te dada daxinokava Cristu ntdaa xa kida-ia vitna. Kada-ia xa ma koo ka se kunxa'nu ka nuu ñayiu, ni se taxnuni nuu ñayiu, ni se ndaku ka nuu ñayiu. Kada-ia xa ma taxnuni ka ni ángel nuu ñayiu, ni kui'na nuu ñayiu. Te dada juña'a Cristu ntdaa nuu xa taxnuni mee-ia nuu Taa-ia Ianyuux. ²⁵ Io xa taxnuni Cristu, nde xa kada maxu-ia ntdaa xa xini u'u tna'a xi'in-ia. ²⁶ Ná kuu ñn se ndaku ka xini u'u tna'a xi'in Cristu, du'a kuu xa io xa kuú koio ntdaa ñayiu. Ko ndaku ka Cristu dada se ijan. Xaxe'e xa n-nandoto Cristu, n-ni'i-ia xa nandoto koio ñayiu ka kunduu xi'in-ia. ²⁷ Koo ná ja'an tnu'u Ianyuux n-ka chidotnuni seyii xá n-kuu kue'e kuia. Ja'an tnu'u Ianyuux xa xá n-kida-ia xa taxnuni Cristu nuu ntdaa xa io. Ko xa n-ja'an-ia xa taxnuni Cristu nuu ntdaa xa io, ña juini kachi xa taxnuni Cristu nuu Taa-ia Ianyuux. Kunxa'nu ka Taa-ia Ianyuux dada Cristu, chi Taa-ia kuu la n-kida xa taxnuni Cristu nuu ntdaa xa io. ²⁸ Na ya'a xa juña'a nga Ianyuux ntdaa xa io nuu Cristu, hora ijan ni, juña'a nga Cristu mee-ia nuu Taa-ia, xa taxnuni na'i Taa-ia nuu Cristu, xi'in nuu ntdaa xa io.

²⁹ Io ñayiu ka xendute xaxe'e ñayiu n-ka xi'í. ¿Nakuenda du'a ka kida-i? Nux ma nandoto koio

ndiyi, te, ¿nakuenda ka xendute ñayiu xaxe'e ñayiu n-xi'í?

³⁰ Nux ma nandoto-ro, te, ¿nakuenda kadatniu koio ka-da? ¿Nakuenda ya'a koio ka-da xa yo io kuu, kiu xi'in kiu? ³¹ Ñani-da ku'a-da, nux io xa kuú-da vitnadii, te vatuka. Juini-da xa kutnuni ini koio mee-n xa du'a kuu. Xandaa kuu xa najuen tnu'u mee-da xaxe'e mee-n, xaxe'e xa ka kunduu-n xi'in Xto'o-ro Jesucristu. Te diuni xandaa kuu, xa io tu'a-da xa kuú-da, kiu xi'in kiu. ³² Juini-da xa kani ini koio-n. Na n-xian tnu'u-da tnu'u va'a Jesucristu nuu ñayiu ñuu nani Éfeso, n-kuu ná kuu xa n-jantna'a-da xi'in kitlavichi yo nde'e. Te, ¿naxa xiniñu'u xa du'a n-kidatniu-da? ¿Nax n-ni'i-da ñuñayiu ya'a? Nux ma nandoto-ro, te kada mee-ro ná ka kida inka ñayiu: “Na kaxi-ro, na ko'o-ro vitna, chi kuú-ro tnee, te ma koo ka.” ¡Ko ña ndaa!

³³ Maxku juejoon koio ka-n xa danda'u ña'a koio-s. Xandaa kuu, xa nux kunduu-ro xi'in se ka kida xa u'u, te koo xa mee-ro tuku kada-ro xa u'u, chi kadajuexa ña'a mee-s. ³⁴ Io xa kani ini va'a koio-n, te maxku kada koio ka-n xa u'u. Dava mee-n, ta jini ka-n lanyuux. Io xa kujanuu koio-n xa du'a kuu.

¿Nanda koo xa nandoto koio ndiyi?

³⁵ N-teku-da xa ka ja'an-n xa ña kutnuni ini-n nanda kada lanyuux xa nandoto koio ndiyi. N-teku-da xa juini-n xa jini-n nanda kava yiki kuñu ñayiu, hora na ndixi-i. ³⁶ ¡Se lilo ka kuu-n! Io xa kani ini koio-n nanda kuu, hora dakeé-ro tata. Nde kuxi-ro tata, dada kane itu xee. ³⁷ Hora dakeé-n itu-n, ta koo ka ndidi. Diko ni tata nuni kuu. O dava'a nga inka tata dakeé-n. ³⁸ Ko kida

Ianyuux xa dada koo ndidi. Hora io ndidi, kuu ná kuu xa n-xia'an Ianyuux xa xee nuu tata xa ndi'i. Nani n-xani ini-ia, dani kida-ia, xa xia'an-ia xa xee nuu ñn ñn tata. ³⁹ Ña ka kuu ñn nuu, ntdaa xa io. Yiki kuñu ñayiu kuu ñn, te yiki kuñu kiti kuu ñnka. Yiki kuñu chilidaa kuu ñn, te yiki kuñu chaka kuu ñnka. ⁴⁰ Io xa io andiu, te io xa io ñuñayiu. Te vili kaa xa io andiu, te vili kaa xa io ñuñayiu. Ka kuu-i, nduu-i, xa vili kaa, ko tuku ka kuu ñn ñn-i, ña ka kuu ñn nuu-i, nduu-i. ⁴¹ Ndi ngandii, te ndii yoo, ko ña ndii ñn nuu ngandii xi'in yoo. Diuni ndii chudini. Ko tuku ndii ñn ñn-ti. ⁴² Du'a kuu ntdaa xa'a, te du'a koo hora nandoto koio ndiyi. Yiki kuñu se ndito vitna kuu ñn, te yiki kuñu se n-nandoto kuu ñnka. Hora kuxi-ro ndiyi, te vax ndi'i yiki kuñu-i. Xa te'yu kuu. Ko hora kada Ianyuux xa nandoto-i, te nuncas ma jin ndi'i yiki kuñu xee-i. ⁴³ Kuxi-ro ñn xa ñatuka vili kaa. Kada Ianyuux xa nduu-i ñn xa yo vili kaa. Kuxi-ro ñn xa ña ndaku ka. Kada Ianyuux xa yo ndundaku-i. ⁴⁴ Kuxi-ro ñn xa n-xo tuu ñuñayiu. Kada Ianyuux xa nduu-i ñn xa kua'a xa kutuu andiu. Nux io yiki kuñu kua'a xa xtuu-i ñuñayiu, diuni io yiki kuñu kua'a xa kutuu-i andiu.

⁴⁵ Ná ja'an tnu'u Ianyuux, du'a kuu. N-kidava'a Ianyuux Adán. Se ki'na nuu n-kuu Adán. Se ndito n-kuu-s, ñn se n-xo tuu va'a ñuñayiu. Ná kuu Adán kuu uu, kuu Cristu. N-kida Ianyuux xa kada Cristu xa kutuu va'a mee-ro xi'in Ianyuux andiu. ⁴⁶ Ko xa nandoto-ro, ña kuu xa ki'na nuu. Ditna ka ndito-ro xa kutuu-ro ñuñayiu ya'a, te dada nandoto-ro xa kutuu-ro andiu. ⁴⁷ Xi'in ñu'u ñuñayiu, n-kidava'a Ianyuux Adán. Se ki'na nuu n-kuu-s. Andiu, n-kixi

Cristu. Se kuu uu n-kuu mee-ia. ⁴⁸ Ná kuu Adán kuu-ro, hora tuu-ro ñuñayiu. Ná kuu Cristu ku kuu-ro, hora kutuu-ro andiu. ⁴⁹ Nani kuu-ro ná n-kuu Adán, se ñuñayiu, dani ku kuu-ro ná kuu Cristu, se n-kixi nde andiu.

⁵⁰ Ñani-da ku'a-da, ja'an-da nuu-n xa ña kua'a xa kutuu yiki kuñu-ro io vitna nuu taxnuni Ianyuux. Xa vax ndi'i, ma kua'a-i xa kutuu-i nuu ma jin ndi'i ni in. ⁵¹ Juini-da xa chinuu koio-n vitna, chi ja'an-da in xa na'i nuu-n. Ma ntdaa-ro kuú-ro antecas xa ndixi Jesucristu, ko hora na ndixi-ia, ndada xee ña'a Ianyuux ntdaa-ro. ⁵² Ña ndoñu'u Ianyuux kue'e tiempo xa ndada xee ña'a-ia. In nunuu ni, te natni-ro yiki kuñu xee. Kuu ná kuu xa najuene-ro, te najaan-ro nduchi nuu-ro, te du'a koo. Na danda'i ángel, ia xinokuechi nuu Ianyuux, trompeta idinga vuelta, te kada Ianyuux xa nandoto koio ndiyi, xa nuncas ma kuú koio ka-i. Nuni'no ni nadama ña'a-ia mee-ro, ntdaa-ro. ⁵³ Yiki kuñu-ro io vitna vax ndi'i. Ndoñu'u xa na taxi Ianyuux yiki kuñu xee ma jin ndi'i. Vitna ka xi'i-ro, ntdaa-ro. Ndoñu'u xa kada Ianyuux xa kutuu va'a-ro xi'in-ia kuia ma jin ndi'i. ⁵⁴ Yiki kuñu-ro io vitna vax ndi'i. Vitna ña kua'a xa kutuu-ro kuia ma jin ndi'i. Ko na taxi Ianyuux yiki kuñu xee, te kutuu va'a-ro xi'in-ia kuia ma jin ndi'i. Kiu ijan, koo ná n-ja'an Ianyuux, hora n-ja'an-ia nuu se n-ka chidotnuni tnu'u-ia xá n-kuu kue'e kuia. Ná kuu xa n-ja'an-ia nuu in seyii xini u'u tna'a xi'in-ia n-kuu. Se xini u'u tna'a xi'in-ia, kuu xa io xa kuú koio ntdaa ñayiu. N-ja'an Ianyuux nuu se ijan: “Xá n-xaxi ña'a-r, xaxe'e xa n-ndaku-r nuu-n. ⁵⁵ N-kida-n xa n-ka xi'i-i, ntdaa-i, ko vitna

kutuu koio-i xi'in mee-r kuia ma jin ndi'i. Ma ni'i ka-n ni inka-i, ma kaxi ka-n ni inka-i." Du'a n-ja'an Ianyuux. ⁵⁶ Xaxe'e xa n-ka kida seyii xa u'u, kuu xa io xa kuú koio-s. Xaxe'e xa n-ka tniis tnu'u n-chidotnuni Moisés, kuu xa taxnuni ña'a kuechi-s. ⁵⁷ ¡Ko na kuta'u-ro Ianyuux! Xaxe'e Xto'o-ro Jesucristu, kida Ianyuux xa nandoto-ro, xa kutuu va'a-ro xi'in-ia kuia ma jin ndi'i.

⁵⁸ Ñani mani-da, ku'a mani-da, xijan kuu xa kunduu koio ka-n xi'in Cristu. Kundee ini na'i ka-n, xa jandixa na'i ka-n Cristu. Kiu xi'in kiu kada koio na'i ka-n tniu n-taxi Xto'o-ro Jesucristu, chi xini va'a koio-n xa nux kadatniu koio ka-n, dada tniis koio-n ntdaa xa juini Xto'o-ro xa taxi-ia.

16

Ñani-ro ku'a-ro ka kunda'u

¹ N-ka kakune'e mee-n tvini ka xia'an-n nuu ñani-ro ku'a-ro ka kunda'u. Ja'an-da nuu mee-n, nani n-ja'an-da nuu ñayiu ka jandixa Jesucristu, distrito Galacia. ² Kiu ki'na nuu, ñin ñin semana, kuneva'a-n, ñin ñin-n, xa juini-n xa juña'a nga-n. Nani ni'i-n, dani juña'a-n, ntna una kiu. Te du'a ma koo xa io xa dataka-ro tvini jan, hora nde na xee-da ñuu-n. ³ Na xee-da, te tunda'a-da dava'a nga seyii kaxi koio mee-n, xa ji'in koio-s ñuu nani Jerusalén. Kane'e koio-s ji'in xa xia'an nga mee-n nuu ñani-ro ku'a-ro Jerusalén. Tunda'a-da-s ji'in-s xi'in carta kadava'a mee-da. ⁴ O nux vatuka xa ji'in mee-da tuku, te ji'in koio-da xi'in-s.

Ji'in-da distrito Macedonia

⁵ Ko ditna ka, io xa ji'in-da distrito Macedonia. Te dada, xee-da ñuu mee-n. ⁶ Nux vatuka,

te ndoo-da xi'in-n yoo vixi, xa kua'a xa chindee ña'a koio-n mee-da, xa ji'in na'i-da dava'a nga ñuu ji'in-da. ⁷ Chi ña juini-da xa ya'a-da ñuu-n vitna, xa kotoni'ni tna'a-ro uni koon ni kiu. Juini-da xa ndoo-da xi'in-n, nux juejoon Xto'o-ro Jesucristu. ⁸ Kutuu-da ñuu nani Éfeso, vitna xi'in nde viko Pentecostés. ⁹ Chi kuu ná kuu xa io ñn ye'e najaan va'a nuu-da. Kua'a-da xa juña tnu'u-da tnu'u va'a Ianyuux nuu kue'e xa kue'e ñayiu vitna. Ko dñuni, io kue'e ñayiu ka xini u'u ña'a.

¹⁰ Nux na xee Timoteo ñuu-n, te io xa kueka va'a koio-n-si. Dande'a-n-si xa ña ndoñu'u-s xa yu'u-s xaxe'e-n. Kida-s tniu n-ta'u tniu Xto'o-ro Jesucristu. Nani kida mee-da, dani kida mee-s.

¹¹ Xijan kuu xa koo koio-n xañu'u nuu-s. Chindee mani-n-si, xa kuiko-s ndixi-s nuu-da, chi ndetu-da xa ndixi-s xi'in ñani-ro kix koio.

¹² Ñani-ro nani Apolos tuku. Kue'e n-xijan-da nuu-s, xa ji'in-s ñuu-n xi'in ñnka ñani-ro ji'in vitna. Ko n-ja'an mee-s xa ña juini-s xa ji'in-s ñuu-n vitna. Ja'an-s xa xee-s ñuu-n nakiu kua'a-s.

Ntdaa ñayiu ka jandixa Jesucristu ka tunda'a xanyuux nuu-n

¹³ Koo koio-n cuedado, xa maxku danda'u ña'a ni ñn. Jandixa na'i koio ka-n tnu'u Jesucristu. Kada koio mee-n ná ka kida se va'a, se ndaku. Te kundee ini na'i koio ka-n. ¹⁴ Ntdaa xa kada-n, kada-n xaxe'e xa xemani-n Ianyuux te xemani-n ñayiu.

¹⁵ Ñani-da ku'a-da, ka xini-n Estéfanos xi'in familia-s. Ka xini-n xa ka kuu-s ñayiu ki'na nuu n-ka kunduu xi'in Cristu, distrito Acaya. Ka xini-n xa ka kida-s ntdaa xa kua'a-s, xa chindee-s ñayiu ka

jandixa Jesucristu. ¹⁶ Xijan-da nuu-n xa jandixa koio-n xa ja'an mee-s, xijan-da nuu-n xa jandixa koio-n ntdaa ñani-ro ku'a-ro ka kida tniu n-xia'an Xto'o-ro Jesucristu. ¹⁷ Kudi ini-da xa xá n-kixee Estéfanos, xi'in Fortunato, xi'in Acaico. N-ka taxi mee-s ntdaa xa ña n-ka kua'a mee-n xa taxi-n. ¹⁸ Xá n-ka taxi-s tnu'u kanu ini, te xini-da xa n-ka taxi-s tnu'u kanu ini mee-n tuku. Io xa kueba va'a koio-n se ijan, te koo koio-n xañu'u nuu-s.

¹⁹ Ntdaa ñayiu ka jandixa Jesucristu, ñuu xi'in ñuu Asia, ka ndajan tnuña'a-i. Ndajan tnuña'a Áquila xi'in Priscila tuku, xaxe'e xa ka jandixa mee-n Jesucristu, nani ka jandixa mee-s mee-ia.

²⁰ Diuni ntdaa ñayiu ka jandixa Jesucristu nataka ve'e-s ka ndajan tnuña'a-i. Io xa tñitnanda'a va'a-n.

²¹ Xi'in nda'a mee-da kidava'a-da vitna.

²² Nux ña xemani in ñayiu Xto'o-ro Jesucristu, na ji'in-i andea. Yachi na ndixi Xto'o-ro Jesucristu.

²³ Na taxi Xto'o-ro Jesús xamani-ia nuu-n. ²⁴ Na jini koio-n xa xemani ña'a-da, ntdaa-n, xaxe'e xa kunduu-ro, nduu-ro, xi'in Cristu. Du'a na koo.

Tnu'u va'a tnu'u Jesucristo
New Testament in Mixtec, Diuxi-tilantongo
(MX:xtd:Mixtec, Diuxi-tilantongo)

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Diuxi-tilantongo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Diuxi y Tilantongo [xtd], Mexico

Copyright Information

© 2001, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Diuxi-tilantongo

© 2001, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

601f9a87-70f6-56f7-8175-fc2dac9c9f9a